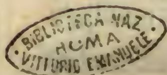
BREVIS
DE SVMMO
PONTIFICE
TRACTATVS

Ex Sacris Concilijs, Sanctis Patribus, præsertim D. Augustino, ac D. Thoma, eiusque Angelica Doctrina, præcipuè contra Sectarios.

Per Fratrem Andream Lao Carmelitam Sac. Theol. Magist. Sac. Rit. Congregat. Consultorem, ac olim in Gymnasio Patauino Sacrarum Litterarum Interpretem publicum diligenter delibatus.

2

Secunda Editio comptior, & castigatior.

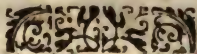
R O M AE

Typis Iacobi Dragondelli. MDCLXIII.

Superiorum permissu.

AD LECTOREM.

TRactatus iste de Summo Pontifice, qui ex Typographi dolo absque Authoris consensu Genuę 1656. Tomo Quarto de Conscientia adnexus, in lucem irrepsit, ad normam huius Romanæ impressionis omninò corrigatur, sicut à me spontè, & meritò correctus euasit, & quidquid, candide Lector, in impressione Ianuensi vel contra, vel præter, vel vltra huius secundæ impressionis doctrinam, tàm in materia Dogmatica, quàm in opinionibus referendis, vel citandis Authoribus, vel Historijs reperies, benignè expunge, sicut Ego demptum, ac expunctum esse, firmitèr, ac libentissimè intendo. Vale.

FR. ANDREAS LAO

S.T.Magiſt.ac humilis Vic.Gener. Apoſtolicus Carmelit. totius Italiæ Antiquæ Obſeruantiæ Regularis.

AVthoritate, qua ſungimur, licentiam impartimur, vt poſſit Typis mãdari hic *Tractatum de Summo Pontifice*. In quorum fidem. Datum Romæ in Conuentu S. Mariæ Tranſpontinæ Die 5. Februarij 1662.

Locus † Sigilli

Fr. Andreas Lao, &c.

Imprimatur ſi videbitur Reuerendiſs. P. Sac. Pal. Ap. Mag.

O. A. Ep. Patrac.

Imprimatur.

Fr. Raymundus Capiſuccus Magiſter Sacri Palat. Apoſtolici.

DVB:

INDEX.

Dubiorum Tractatus Summi Pontificis.

DVBIVM I.

An conueniens sit, vnum esse totius Ecclesiæ Caput. fol. 1.

DVBIVM II.

An istud supremum Ecclesiæ Caput, Alexander Septimus, sit Romanus Pontifex, siue Romanæ Vrbis Episcopus; quantaque certitudine id tenendum sit. fol. 8.

DVBIVM III.

De indefectibili Romani Pontificis authoritate ad veritates Fidei, Religionis, ac Morum Populi Christiani definiendas. fol. 35.

DVBIVM IV.

An Summus Pontifex possit destruere Religionem particularem ritè à S. Sede Apostolica approbatam. fol. 42.

DVBIVM V.

An Redditus, Iura, Monasteria ob Religiosos ab Hæreticis extinctos, vel expulsos, vt in Anglia, & Germania, spectent ad Summum Pontificem. fol. 63.

DVBIVM IV.

An Summus Pontifex Leges, ac Principes Christianos sub excommunicationis censura, vt arma, ac bella deponant, & ad veram pacem, concordiamque conuertantur, compellere possit. fol. 68.

DVBIVM VII.

An aliquis sponte interficiens seipsum, asserens licitum esse interficere seipsum ob gloriam Dei, sit formaliter hæreticus. fol. 76.

DVB.

DVBIVM PRIMVM.

An conueniens sit, vnum esse totius Ecclesiæ Caput.

N hoc dubio duo fuerunt in Ecclesia errores. Primus fuit Mebatorum asserentium Christi primatum nulli homini fuisse relictum, ac proinde nullum esse Ecclesiæ visibile caput, vt refert Epifanius *lib. 2. contra Hæreses Hæresi* 59. Hirenæus *lib. 3. cap. 2.* & Baronius *tom. 1. annalium pag.* 128. Eumdem errorem tribuit Tertullianus *in lib. de præscript. Hæreticorum*, Valentino, & Marcioni, & Montano, Eusebius *lib. 5. historiæ cap.* 16. Donatistis, & Rogatianis, Augustinus *Epist.* 48. *ad Vincentium, epistola* 50. *ad Bonifacium, &* 361. *ad Honoratum:* eiusdemque erroris fuisse Nestarianos, & Hichonomacos refert Cano *lib. 4. de locis cap.* 1. quem nouissimè de stirpe Luteri pullulantes Heideluergenses, & Schimidelinus suscitarunt.

Cui affinis est secundus sectariorum Nouatorum asserentium auctoritatem quidem indicem, ac magistram fidei, religionis, & morum in Ecclesia reperiri: illam tamen non in aliquo vno capite visibili, sed in quodam foro, ac iudició priuato vniuscuiusque constitui: ita Luterus sequutus suum Patronũ, ac Ducem Vlichleph, vt refert Noster Thomas Vualdensis *lib. 2. doctrinali fidei cap.* 19. Caluinus *lib. 4. institutionum cap.* 7. Bucerus relatus à Cano *lib. 9. de locis cap.* 3. eumdemque errorem sequuntur duæ sectæ Anabaptistarũ relatæ à Valentia 2. 2. *disp.* 1. *punct.* 7. §. 1. videlicet Scutempheldiani, & Muzeriani, & Iacobus Rex Angliæ *in præfatione* 56. & 61. Ex quibus alij huiusmodi forum, ac iudicium constituunt in priuata Dei reuelatione vnicuique facta, secundum quod vnicuique Deus inspirat de his, quæ ad fidẽ, religionem, ac mores pertinent: alij verò illud constituunt

in iudicio priuato, & interno vniuscuiusque fidelis simul cum sacra scriptura, quatenus iudicium vniuscuiusque fidelium sufficiens est ex scriptura sacra verum à falso in materia fidei, religionis, ac morum discernere. Quorum fundamenta ad hæc tria reduci possunt. Primum desumitur à simili; nam mundus non est minus vnus in ratione totius politici, quàm tota Ecclesia, & tamen non gubernatur ab vno supremo homine Monarcha: ergo neque Ecclesiæ Principatus debet esse vnius capitis. Secundum est, quia ad vnitatem fidei seruandam sufficit determinatio Concilij Generalis, aut alicuius Congregationis ex tota Ecclesia, quando opus fuerit tali determinatione: ergo non est necessitas recurrendi ad vnum Summum Pontificem Ecclesię caput. Tertium est, quia, vbi sufficit interna fidei illuminatio non requiritur alia regula visibilis: sed ad assequendum veritates fidei, & dirimenda dubia ad materiam fidei pertinentia sufficit interna illuminatio vniuscuiusque fidelis, maximè supposita sacra scriptura: hoc enim significatur *Ioan.5.* dum ait Christus: *Ego autem non ab homine testimonium accipio:* & infra. *scrutamini scripturas; illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me; & cap.7. si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina, vtrum ex Deo sit; & 1. Ioan.2. non necesse habetis, vt aliquis doceat vos, sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus, & verum est* &c. *& cap.5. spiritus qui testificatur, quoniam Christus est veritas:* & infra; *qui credit in filium Dei, habet testimonium Dei in se:* ergo.

Sed vera, ac Catholica sentẽtia est, quæ asserit dari in Ecclesia vnum caput visibile, in quo sit auctoritas magistra, & iudex veritatum ad fidem, Religionem, ac mores pertinentium. Quam tuentur *D.Th.2.2.q.1.art.10.*& infra *q.11.art.2 ad tertium, & q.10. de potentia art.4. ad 13. & 4. contra Gentes cap.76. & in 2.dist.vlt.in expositione littera,* Gaet.2.2.q.1.*eodem articulo, & opusculo de auctoritate Papæ cap.1.& 6.& opusc. de Primatu Romanæ Ecclesiæ cap.6.& 7.& 13.*Bellarminus *lib.2 disput.*Romani Pontifices *cap.10.& disp.de notis Ecclesiæ lib.4 tom.1.controuer.3.lib.1.à cap.1. vsque ad 9.* Ferrara in allegato loco contra gentes, Cano *lib.4. de locis per totum;* Baronius

nius *tom.* 1. *annalium pag.* 93. *&* 128. Valentia hic *diſp.* 1. *punct.* 7. & in controuerſijs, Analiſi fidei Catholicæ *lib.* 3. *cap.* 1. *&* 2. *& lib.* 4. *d cap.* 1. atque communiter omnes ſcholaſtici Theologi in eiuſdem D. Thomæ articuli comentario, pro cuius declaratione.

Dico primò: Conueniens fuit aliquod vnum eſſe viſibile totius Eccleſiæ caput. Hæc concluſio ſtatuitur aduerſus prædictos ſectarios vtriuſque erroris, tamquam certa ſecundum fidem; & probatur primò ex teſtimoniis ſcripturæ, ex quibus conſtat Chriſtum huiuſmodi capitis dignitatem, in Petro, atque eius ſucceſſoribus conſtituiſſe: vt ex illo Matthæi 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*: in quibus verbis fuiſſe hanc dignitatem, non ſoli Petro, ſed etiam ſucceſſoribus à Chriſto Domino conceſſam probat Auguſtinus in Pſalmo contra Donatiſtas, qui habetur *tom.* 7. in cuius quodam verſu, quem iuſſit Auguſtinus concini in Eccleſijs Africanis ſic habet. *Numerate Sacerdotes, vel ab ipſa Petri ſede, & in illo ordine Patrum quis, cui ſucceſſit, videte: ipſa eſt petra, quam non vincunt ſuperbæ inferorum portæ*; & Anacletus Papa *in epiſt.* 2. *ad Epiſcopos Italiæ* in eandem ſententiam, ſic ait: *In nouo teſtamento poſt Chriſtum Dominum à Petro Sacerdotalis capite ordo, quia ipſi primo Pontificatus in Eccleſia Chriſti datus eſt, Domino dicente ad eum. Tu es Petrus &c.* Et patet, quia in illis verbis datus eſt Pontificatus Petro, & ſucceſſoribus: vnde & ipſum nomen dignitatem capitis ſignificat, iuxta duplicem ſignificationem huius vocis Syriacæ, Cephas, qua vſus fuit Chriſtus Dominus, teſte Optato Mileuitano *lib.* 2. *contra Parmenianum*, & Cardinali Baronio vbi ſupra, vt ſic vna eademque voce duabus linguis Petri Principatus exprimeretur. Cui conſonat ſponſa *canticorum*. 5. vbi de capite ſponſi Chriſti ait: *caput eius aurum optimum*: pro quo ſeptuaginta vertunt caput eius Cephas, & Symmachus lapidem aureum; & Rabbinus Selomoch legit, ſpherulam auream eſſe ad denotandum dignitatem capitis Eccleſiæ, & Spherulã auream, ideſt Thiaram Pontificiam in Petro, & Succeſſoribus indefectibilem ad inſtar petræ duriſſimæ permanere. Hoc ipſum

ſignificauit Chriſtbs *Matth.21.*dicens: *qui occiderit ſuper lapidem iſtum*, ſcilicet Cephas, *confringetur*, *ſuper quem autem ceciderit conteret eum*: eandem veritatem proteſtatus eſt in Concilio Epheſino *cap.5.* Philippus quidam Legatus Sedis Apoſtolicæ dicens: *Non ignara eſt veſtra habitudo, totius fidei cæterorumque omnium Apoſtolorum caput Beatum Petrum Apoſtolum extitiſſe*. Quam dignitatem ad Petri ſucceſſores deriuari patet, tum quia eius permanentia, & incorruptibilitas colligitur ex firmitate Petræ, & auri, quæ incorruptibilia ſunt, & propterea illis ſignificatur Caput Eccleſiæ incorruptum, permanere etiam corrupto Petro. Tum etiam quia id neceſſatium eſſe ad conſeruationem puritatis fidei in Eccleſia, teſtatur Cyprianus *lib. de vnit. Eccleſ.* dicens, abſentiam, ſiue defectum vnius capitis in Eccleſia eſſe originem Hæreſum: quia ad veritatis originem non redditur, neque caput quæritur, nec Magiſtri cæleſtis doctrina ſeruatur &c. & ſic aliquando contingeret, vt portæ inferi contra Eccleſiam præualerent; quod tamen eſt contra Chriſti infallibilem promiſſionem, qui *Matth. 17.* dixit; *& portæ inferi non præualebunt aduerſus eam*. Secundò probatur rationibus Theologicis, & moralibus, quæ ad claſſes tres reducuntur. Prima eſt, quia tota Eccleſia eſt vnum Chriſti regnum, ouile, corpus myſticum, ſponſa, & nauis; ſed vni Regno, ouili, corpori, ſponſæ, & naui, vnus tantum Rex, vnus Paſtor, vnum caput, vnus ſponſus, & vnus naucler, congruit: ergo.

Secunda eſt, quia Chriſtus non debuit inſtituere regimen ſuæ Eccleſiæ contra ius naturale, humanum, aut diuinum; ſed vnitatem capitis appetijt ſemper, & dictauit ius naturale, humanum, ac diuinum: ergo; maior patet, ex ſuaui Dei pronidentia, & gratiæ cum natura conformitate. minor verò probatur inductione; nam iure naturali, quod natura omnia animalia docuit apes, & grues vnum ſequuntur ducem, iure etiam naturali hominum proprio conſtat vniuerſa ab vno Deo optimo gubernari, & vnum caput toti corpori præeſſe. De iure autem humano patet, quia nobiliores Reipublicæ vnum ſemper Principem, aut Sacerdotem delegerunt, qui cauſas iudicaret, & à cuius iudicio nullus ad

alium iudicem prouocaret: de Atheniensibus ita refert Iosephus *lib.14.antiquitatum cap.16.* & apud Galositas fuisse in vsu refert Iulius Cæsar *lib.6.de bello Gallico*: Denique de Iure Diuino id etiam patet: nam semper Deus suo populo vnicum Supremum Principem, Iudicem, aut Sacerdotem dedit, vt colligitur *Exodi* 18. vbi præter septuaginta viros electos de Concilio Ietro Moyses solus mansit supremus iudex, ad quem grauiores culpæ referebantur; & Deuteronomij 17. præcipit Deus recurrendum ad vnum supremum iudicem in causis grauioribus, & vnum dumtaxat Regem de populo eligendum: quo testimonio vtitur Innocentius Tertius *in cap. per venerabilem, qui filij sint legitimi*: ergo.

Tertia ratio, veluti à priori est, quia Christus Dominus debuit suæ Ecclesiæ optimum modum regiminis tradere, vtpotè quam tamquam sponsam diligebat, sed optimus regiminis modus est Principatus vnius: ergo: minor ex Philosopho 8.*Ethicor.cap.*10. 3.Politicorum *cap.4.& lib.12. Metaph. cap.vlt.* eamque docet etiam D.Thom. in eiusdem locis, *& 1.p.q.103.art.3.1.2.q.95.art.4.& 105.art.1.2.& 2.2.q.50.art.1.ad 2.4.* contra gentes *cap.16.* & opusculo secundo de regimine Principum *lib.1.à cap. 1. vsque ad 3.* vbi multis exemplis, & rationibus illam probat, quarum summa hæc est: illud regimen est optimum quod est efficacius ad finem politiæ consequendum, qui est vnitas, & pax subditorum: sed Principatus vnius, qui est regnatiua, est efficacior, quàm aliæ due species politiæ, scilicet Aristocratia, quæ est Principatus opimatũ, & Dimocratia, quæ est Principatus mediocrum, si quidem vnum per se, magis est causa vnitatis, quã vnum per accidens, sicut calidum magis per se est causa caloris, quàm calidnm per accidens: ergo. Et hæc est ratio, qua 2.2. vtitur D.Tho. ad probandum, quòd ad vnum Summum Pontificem pertinet fidei Symbolum ordinare, vt in rebus fidei vna sententia, & concors animus seruetur.

Dico secundò, auctoritas, quæ residet in huiusmodi vno capite, necessaria est ad definiendum quicquid ad fidem, religionem, ac mores Ecclesiæ vniuersa lis spectat. Hæc conclusio statuitur aduersus eosdem sectarios: & probatur

hoc

hoc discursu: nam si ob aliquam rationem neganda esset huiusmodi auctoritas in Ecclesia ad prædicta munera præstanda ea esset; aut quia non esset opus tali auctoritate ad Ecclesiæ gubernationem: aut quia sola gubernatio interna, vel saltem interna illuminatio, cum scripturis sacris sufficeret; sed nullum ex his absque læsione fidei potest asseuerari: ergo absque dubio ponenda est talis auctoritas in Ecclesiæ capite. Maior patet à sufficienti diuisione omnium errorum, ac modorum tollendi hanc auctoritatem. Minor verò quoad primam partem patet, ex eo quod Ecclesia est regnum, ouile, corpus misticum, sponsa, ac mistica nauis, vt dictum est; nationi autem ac iuri naturali repugnat, regnum esse absque potestate, iudice, & magistro legum, & ouile esse absque pastore, qui pascat oues, & corpus absque capite, sponsam absque sponso, & nauim absque nauclero posse gubernari: Ergo. Deinde quoad secundam partem probatur quadrupliciter. Tum ex testimonijs Scripturæ, in quibus monemur, vt in controuersia fidei regulam Ecclesiæ consulamus, & priuatum spiritum timeamus; vt *Malachia 2. Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem Dei requires de ore eius. Deuteron. 17. Si quid ambiguum occurrerit ascendes ad locum. & cap. 1. Ioannes 4. Nolite omni spiritui credere, sed probate si ex Deo est. & 2. Petri 1. Habemus firmiorem propheticum sermonem &c. hoc primum, intelligentes, quod omnis prophetia scripturæ propria interpretatione non fit.* idest, proprio ingenio, aut dictamine. & idem habetur in alijs testimonijs, quæ recenset Suarius *lib. 1. defensionis Catholicæ fidei cap. 11.* quod etiam nos mirificio exemplo docuerunt Paulus Apostolus, & Augustinus Ecclesiæ Doctor: ille quidem, quod licet Euangelium immediatè à Christo didicisset, vt ipse fatetur ad Galatas 1. nihilominus ait cap. 2. se post annos quatuordecim ascendisse Ierosolymam ad Apostolos; & cum illis contulisset Euangelium, quod prædicauerat, ne forte in vacuum curreret, aut cucurrisset, iste verò in lib. contra epistolas fundamenti ait. *Euangelio non crederem, nisi me auctoritas Ecclesiæ moueret.* Tum etiam quia hoc exigit perfectio populi, vbi sunt maiores, & minores; hos enim

oportet

oportet ab illis edoceri de superioribus mysteriis; sicut teste Dionisio *in lib. de Cælesti Hyerarchia cap.4. & 7.* Angeli inferiores illuminantur per superiores, & vniuersaliter diuinas illuminationes, ait Dionysius hoc ordine fieri; idest per superiores ad inferiores: ergo in Ecclesiastica Hierarchia, quam Deus ad exemplar ipsius cælestis constituit, idẽ ordo debet seruari, ac proinde inferiores non solo priuatu, aut interno ductu, sed superiorum ministerio de rebus fieri, edoceri debent. Tum etiam ex conditione cuiusque visibilis Reipublicæ, vltra internũ dictamen vniuscuiusque ciuis, experitur esse visibilem ad litium compositionem, & vindictam delictornm: sed Ecclesia est visibilis Respublica, in qua plurimæ fidei controuersiæ exoriuntur: ergo indiget tali iudiciaria auctoritate visibili ad controuersias fidei dirimẽdas, & pœnis fidei hostes compescendos, alioquin omnium diuina prouidentia deficeret in re magis necessaria, pro Ecclesiæ regimine: quid enim magis necessarium, quàm visibili iudice, & vindicta delictorum?

Denique quoad tertiam partem probatur eisdem rationibus, & insuper suadetur, quia sacra scriptura est obscura, vtpotè cum hæc obscuritas sit conditio fidei, ac proinde habet difficilem intelligentiam, iuxta illud 2. Petri 1. *Hoc primum intelligentes, quod omnis Prophetia scripturæ propria interpretatione non fit.* quia scilicet in omnibus locis, neque humana mens propria virtute verum sẽsum assequitur. Vnde neque sola ipsa sacra scriptura hucusque potuit petulantia hæreticorum ingenia compescere, ne fabulas vanas, variosque errores sectarentur. Idq; amplius confirmatur, quoniam cum iudex sit lex viua, debet distingui à lege ipsa scripta, quæ est iudex mortuus: vnde *Deuteronom.* 17. præcipitur Regi populi Israelitici, vt describat sibi Deuteronomiam legis, & ipsis popularibus præcipitur, vt in causis dubijs veniant ad iudicem pro tempore existentem ad quærẽdam iustitiam, & iudicij veritatem: sed Sacra Scriptura tantum est lex scripta, ergo indiget iudice viuo ad tria nimirũ, vt illam applicet, & explicet, atque ac inobedientes puniat: quoniam cum lex sit mortua, non potest per se ipsam applicari,

cari,

cari, explicari, & contra inobedientes animaduertere, nisi mediante viui iudicis ministerio, & adiutorio: ergo.

Ex his respondetur ad primum in contrarium neg. consequentiam, eo quod Caput Ecclesiæ, licet vnum sit ob assistentiam Spiritus Sancti potest sufficere totius Ecclesiæ regimini, secus autem temporalis Monarcha sufficiet regimini totius mundi ob defectum talis assistentiæ. De qua solutione videatur Banesius 2. 2. *quæst.4. de dominio lib.3.dub.4. ad primum*.

Ad 2. Resp. cum Gaietano. 2. 2. *q.1.a.*10. nego antecedens. quia determinatio Concilij, aut totius Ecclesiæ nequit reduci ad effectum, nisi dependenter à Congregatione, vocatione Summi Pontificis, & eius postea superueniente confirmatione. Ad tertium neganda est minor ob rationes assignatas, & alias, quas adducit Cano *lib.3. de locis cap.7.* soluens idem argumentum.

DVBIVM II.

An istud supremum Ecclesiæ Caput, Alexander VII. sit Romanus Pontifex, siue Romanæ Vrbis Episcopus, quantaque certitudine id tenendum sit?

IN hoc dubio, error est sectariorum, Episcopum Romanæ Vrbis, neque Episcopum esse totius Orbis, neque totius Ecclesiæ Caput: imò in eius prærogatiuas infidi irruentes blasphemijs Romanum Episcopum esse Antichristum, & Romanam Ecclesiam Antichristianam fore appellandam, dicunt Lutherus *in lib. aduersus nouum Idolum, & antiquum Diabolum,* Vuicleph relatus à N. Vualdense *tom.2. de Sacramentalibus cap.*122. Caluinus *lib.4. instituti cap.6. & super Ioan. cap.*21. Dauid Chiterus *sup.* 13. *Apocalp.* & Theodorus Bliuiander *tabula* 10. quos nouissime sequitur Iacobus Serenissimus Rex Angliæ *in præfatione monitoria pag.61. & 62. & 104* qui adstruit se esse caput Anglicanæ Ecclesiæ, & quemlibet

Regem

Regem in suo regno caput in temporalibus pariter, atque in spiritualibus esse. Fundamenta horum sectariorum, siue præsidia, quibus suam opinionem munire nituntur sunt tria. Primum est, quia Romanus Pontifex non est legitimus Petri successor. neque enim D. Petrus Romæ mortuus fuit, sed longè ab Italia, tenet Caluinus *in Commentario ad primã Petri epistolam cap. 5. & in commentario ad secundam cap. 1.* sed nõ probat; ille autem esset Petri successor, qui ei successit in ea Ecclesia, & Diœcesi, quam ipse suo sanguine, & morte consecrauit : ergo.

Secundum est eiusdem Caluini in hunc modum: vni corpori mystico, quale est Ecclesia, sicut & vni corpori naturali sufficit vnum caput, sed Christus verum est caput Ecclesiæ suæ regendæ; ac proindè superuacaneũ est aliud caput constituere, atque in iniuriam dignitatis Christi, de quo Paulus ait, 1. ad Corinth. 3. *Fundamentum nemo aliud potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus.*

Tertium est, quod desumunt Chithreus, Theodorus, & Iacobus Serenissimus Rex Angliæ ex illo testimonio Apocalypsi 13. vbi Ioannes Euangelista, secundum communem Sanctorum Patrum interpretationem, describit personam, & nomen bestiæ, hoc est, Antichristi, sub his verbis : *Qui habet intellectum, computet numerum bestiæ, numerus enim hominis est, & numerus eius sexcenti sexaginta sex.* quæ contendunt appropriare Romano Pontifici, qui proinde caput Ecclesiæ Christianæ esse non potest, cum sit contra Christum. ergo potius appellandus est Antichristus, eiusque Romana Ecclesia Antichristiana est dicenda. In hunc eundem errorem lapsi fuere Armenii, & Græci, & adhuc in illo, sicut & in suo schismate conquiescunt, vt refert de Armenis, Gualterus *in Chronologia sæculo 7. cap. 8. circa finem* dicens. Denique Romanum Pontificem contemnunt, quem cæteris superiorem esse negant: pro eo autem proprium habent Primatem, cui in rebus omnibus, tamquam Summo Pontifici obediunt. De Græcis verò refert idem *sæculo 9. cap. 4. num. 24.* dicens, quod Ecclesiæ Romanæ Primatum abiecere, illique Ecclesiam Constantinopolitanam anteponunt. Quos in hac parte se-

quuti fuerunt prædicti nouatores, nullum contemptum, aut maledicentiam erga Romanum Pontificem prætermittẽtes. Insuperque in oppositum errorẽ se coniecerunt omni prorsus Ecclesiæ capite excusso. Vt lector accurato iudicio æstimet, quibus nec palmam nequitiæ sit daturus illis, qui falso capite hærere voluerunt, an istis, qui suæ prætentæ Ecclesiæ omne caput præciderunt.

Contra hos errores statuitur sententia Catholica, quæ indubitatè tenet, Romanum Pontificem esse verum Ecclesiæ caput, & legitimum Petri successorem, de qua videndi sunt Caetanus in præallegatis duobus opusculis, nimirum de auctoritate Papæ, & de Primatu Romanæ Ecclesiæ. Valentia in controuersiis Analisi Fidei Catholicæ *lib.* 3. *&* 4. *&* 2. 2. *q.*1.*art.*10.*punct.*7.§.37. & duobus sequentibus, & Gualterius in sua Chronologia *sæculo* 1.*verit.*11.§.7. & Bellarminus *lib.* 1.*Pontifice cap.*24.*&* *lib.*2.*cap.*4. & sequentibus; in assignanda autem certitudine, qua tenendum sit Romanum Pontificem pro tempore existentem, esse Ecclesiæ caput, & Petri successorem dissentiunt Scholastici recentiores in duos modos dicendi. Alij autem, de quorum numero sunt Bannez 2.2.*q.*1.*art.*10.*dub.*2.*ad* 2.§.*nihilominus*. & Cano *lib.*6.*de locis, cap.*8.*ad* 10.& Malderus *disp.*5.*de Summ. Pontif. in solut. ad* 4. dicunt esse quidem certum, non tamen immediatè de fide diuina tenendum, sed ita vt oppositum sit temerarium, vult Bannes, vel vt sit erroneum, quæ est certitudo conclusionis Theologiæ, vt idem Bannes insinuat, & alijs placet: vel ita vt certum sit certitudine morali fidei humanæ, vt vult Cano. Alij verò, de quorum numero sunt Bellarminus *controuersia* 3.*lib.*4.*tom.*1.*cap.*12.& Valentia *punct.*7.§.38. Suarius *hic disp.*5 *sect.*8.*num.*12. Salmeron *in epist. Pauli lib.*1.*disput. de Ecclesia*, Albertinus *tom.*1.*corollar.*3.*ex* 3.*principio philosophico quæst.*3 volunt illud esse certum certitudine fidei: maximè (subdit Valentia) postquam Sũmus Pontifex electus exercet aliquẽ actum Pastoris, & capitis Ecclesiæ proprium, qualis est definitio alicuius veritatis ad fidem, vel ad religionem pertinẽtis, aut thesauri Ecclesiæ, per generalẽ indulgentiam dispensatio, in quo simul definit, ac reuelat implicitè se esse ritè ele-

ctum,

ctum, ac legitimum Petri successorem; pro cuius declaratione.

Dico primò; Romanus Pontifex est Episcopus Vrbis, & Orbis, ac legitimus Petri successor, & Ecclesiæ caput. Hæc conclusio statuitur aduersus prædictos sectarios, tamquam certa, secundum fidem; & probatur primò ex Ecclesiæ definitionibus: nam in *decretis dist. 21. cap. quamuis* Pelagius Papa sic habet: *Quamuis vniuersæ per Orbē Catholicæ Ecclesiæ vnus thalamus Christi sit, tamen Sancta Romana Ecclesia Catholica, & Apostolica nullis Synodicis constitutis, cæteris Ecclesijs prælata, sed euangelica voce Domini nostri primatum obtinuit, Tu es Petrus, & super hanc petram &c.* & paulò infra concludit. Est ergo prima Apostoli Petri Sedes Romanæ Ecclesiæ. *& dist. 22. cap. omnes* determinat Nicolaus Papa, Ecclesiam Romanam primatum obtinere supra omnes; inter quas dedit secundum locum dignitatis Ecclesiæ Alexandrinæ, & tertium Anthiochenæ; licèt postea 6. Synodus generalis dederit secundum locum Ecclesiæ Constantinopolitanæ: *Illam verò,* scilicet *Romanam*, ait Nicolaus; *solus ipse fundauit, & supra petram fidei maximè nascentis erexit, qui B. Petro æternæ vitæ clauigero terreni simul, & cælestis imperij iura commisit: non ergo qualibet humana sententia, sed illud verbum, quo constructum est cælum, & terra, Romanam fundauit Ecclesiam: illius certè priuilegio fungitur, cuius auctoritate fulcitur &c.* Et idē habet Anacletus Papa ibidem capite *Sacrosancta, &* 2. q. 6. per multos canones decernitur Romanam Ecclesiā esse caput, ad quod tamquam ad supremum tribunal debet appellari, atque grauiores causæ cæterarum Ecclesiarum deferuntur. His accedunt testimonia, atque decreta Concilij primi Constātinopolitani, *can.* 5. & Chalcedonensis actione 16. quibus expressè definitur Romanam esse omnium Ecclesiarum matrē; quam veritatem Patres antiquitores Ecclesiæ etiam testantur, vt Clemens Romanus Diui Petri Discipulus, atque successor in epistola prima, & Ignatius Martyr, Ioannis Euangelistæ Discipulus in epistola ad Romanos, eorum Ecclesiā cæterarum magistram, ac præsidem sub his verbis commendat: *Quæ præsidet in loco religionis Romanorum, Deo digna, de-*

core digna, merito beatissima, digna laude, dignam qua quis potiatur, castissima, & praecellens dilectione Dei, ac patris nomen ferrens, spiritu plena &c. Et Epiphanius *haresi* 27. Irenaeus *lib.* 3. *cap.* Optatus Mileuitanus *lib.* 2. contra Parmenianum, & Augustinus *Epist.* 165. & alij, quos referunt Bellarminius *lib.* 1. *de Pontifice cap.* 24. *& lib.* 2. *cap.* 4. ex quibus tale deducimus argumentum. Ille est legitimus Petri successor, & caput Ecclesiae, qui est Episcopus eius Ecclesiae, quae inter omnes primatum obtinet; talem autem esse Episcopum Romanae Ecclesiae constat ex dictis testimonijs: ergo.

Secundò probatur: nam de fide est Petrum accepisse sibi, & suis successoribus primatum Ecclesiae à Christo Domino, sibi dicente, *Tu es Petrus &c.* Matthaei 16. & Ioan. 21. *Pasce oues meas*, iuxta communem Sanctorum Patrum sententiam, quos refert Gualterius in dicta Chronologia *saeculo* 1. *verit.* 11. §. 2. 3. & 4. & propterea Clemens vbi supra, sic inquit. *Sic inter ipsos Apostolos par institutio fuit, sed vnus omnibus praefuit.* scilicet Petrus. & epist. 2. subdit: *Beatum Petrum Apostolum esse omnium Apostolorum Patrem, qui claues regni caelestis accepit.* Quem propterea Dionysius Areopagita *cap.* 3. diuinis nominibus appellat, *Supremum, & Antiquissimum Theologorum fastigium*, idest supremum caput Apostolorum, vt ibi explicat D. Th. *lect.* 1. sed Episcopus Romanae Vrbis esse Petri successorem in primatu à Christo Domino promisso, & instituto: ostenditur multipliciter, primò auctoritate Greg. XI. qui in cap. *vbi periculum* de electo, & electi potestate, in 6. ait. Romanum Pontificem esse Vicarium Iesu Christi, siue Sacrae Petri, Rectorem vniuersalis Ecclesiae, & gregis Dominici directorem, & Concilij Trid. quod sess. 4. decreuit, qui libri pro Canonicis sint habendi, aut approbandi; & vt nullus Sacrã Scripturam contra sensum Ecclesiae Catholicę contorqueat, cuius est de vero sensu, & interpretatione Scripturarum Sanctarum iudicare; haec autem Tridentina Synodus auctoritate Romani Pontificis fuit congregata, & postea confirmata: ergo.

Secundò, nam verum Ecclesiae caput, & Petri successor est, cui incumbit fidei Symbolum ordinare, Synodũ Generalem

ralem congregare, & eius decreta confirmare, vt habet D. Th.2.2.*q*.1.*art*.10.& decernitur in decretis *dist*.17.cap.*generalia*& cap.*Synodus* & cap.*multis*,sed hoc munus esse Romanorum Pontificium constat experientia,& traditione, quæ nos docet omnia Concilia Generalia,post primum celebratum Hyerosolimis ab Apostolis,vsque ad Tridentinum inclusiuè, fuisse auctoritati Romani Episcopi consecratã, atque fulcita:ergo.

Tertiò,nam necesse est aliquem existere iure diuino Sancti Petri in Ponteficatu, Ecclesiæque totius administratione successorem,& hunc constat non esse alium, nisi Romanum Episcopum, ergo. mai. patet, quia cùm Pastor debeat esse propter Ecclesiam, non autem Ecclesia propter Pastorem: quod & lumine naturali notum est,& probat D.August,*lib. de Pastoribus cap*.1.sicut & gubernatorem temporalem ciuitatis, vel Prouinciæ, debere esse propter bonum, & pacem ipsius Ciuitatis, vel Prouinciæ, & non è contra:ergo cum Ecclesia non minus egeat Pastore nunc, quam temporibus Apostolorum: sed eo magis, quo nunc est diffusa, atquè ex pluribus, & imperfectioribus fidelibus constans: necessariò consequitur Ecclesiæ Pontificatum, non fuisse in morte Petri extinctum, sed tandiù superstitem fore, quamdiù Ecclesia militans in terris à Domino peregrinabitur. min.autem probatur, quia Petri successor in Pontificatu est ille, qui ei in vltima sede successit per mortem ipsius:sed vltimã sedem D.Petri fuisse Romanam, quam vsque ad mortẽ tenuerit probat communis sanctorum Patrum, ac veterum Doctorum, historiographorumque Ecclesiasticorum consensus, cui nullus sanæ mentis potest refragari: nec ipsẽ Caluinus ei rafragari audet, quin potius *lib*.4. *institut.cap*. 6.§.19.fatetur Petrũ Romæ obijsse dicens;*propter hunc scriptorum consensum, non pugno, quin ille mortuus fuerit &c.* subdit tamen, *illum Ecclesiæ Romanæ Episcopum non fuisse*, Iñ quo secum aperto Marte dimicat: idem enim scriptorũ consensus, qui illum mouit, vt fateretur Sanctum Petrum Romæ fuisse, & vitam amisisse, debuit eum mouere, vt cum eisdem scriptoribus concederet D.Petrum Romanæ

Ec-

Ecclesiæ Episcopum extitisse: siquidem hoc secundum dictum scriptores non minus expresè quàm primum testificantur. Sed communis hæreticorum lapsus est, secum dimicare, propriæ sententiæ contradicere,& peculiari inconstantiæ vitio laborare, vt experientia iam abhinc multis annis docuit, vnde nec mirum, si eodem antiquato morbo inficiatur.

Dico secundò, Hunc Romanum Pontificem pro tempore existentem, v.g. Alexendrum Septimum esse legitimũ Christi Vicarium, & Petri successorem, est certum secundũ fidem, non tamen immediatè sed solum mediatè per modum conclusionis Theologicæ. Hæc conclusio statuitur aduersus eos Theologos recensitos, quia existimant dictam propositionem sola humana fide esse tenendam; & probatur primò; nam omnis veritas reuelata à prima veritate accipit certitudinem fidei eo ipso, quod innititur immediatè, siuè mediatè diuinæ reuelationi: sed eo ipso, quod ab Ecclesia communiter acceptatur electio huius Pontificis Romani, tanquam legitimè facta, eiusque persona, vt ritè electa veneratur, subest reuelationi primæ veritatis: quæ cum multis modis reuelet, videlicet, aut per sacram scripturam, aut per deffinitionem Summi Pontificis, vt capitis: vel totius Ecclesiæ in Concilio generali representatæ, aut per cōmunem Ecclesiæ acceptationem: hęc communis acceptatio, quam Ecclesia Electionem Alexandri septimi.v.g.vt legitimã, & eius personam veneratur, tamquam ritè electam, est quoddam genus diuinæ reuelationis, quo prima veritas tanquam, & saltem implicitè reuelat Alexandrum VII.esse legitimum Petri successorem; vt pote cum hæc concors Ecclesiæ acceptatio, & veneratio non possit non ex instinctu Spiritus Sancti prouenire, ex cuius assistentia Ecclesia redditur indefectibilis in communiter acceptando legitimas Summorum Pontificum electiones. Secundò, nam deffinitiones fidei ab isto Pontifice dimanentes dependent per se ab hac veritate, seu propositione, nimirum quod iste sit ritè electus, & Petri verus succéssor: sed si hæc est fallibilis non possent illæ ab ista per se dependere, omnis enim veritas de-

dependens proximè ab aliqua conditione fallibili est etiã fallibilis, sicut & conclusio dicitur sequi debiliorem partem ex his à quibus per se dependet, ergo &c. mai. patet, nam dependet per se ex his duabus premissis quicquid definit Summus Pontifex, vt Ecclesiæ caput, est certum de fide: sed iste qui definit est legitimum Ecclesiæ caput &c. Tertiò probatur, nam propterea non est certum de fide in hac hostia contineri corpus Christi, quia applicatio illius vniuersalis de fide scilicet *in omni hostia ritè consecrata continetur Christus*, ad hanc singularem, dependet à quadam propositione fallibili, quæ tantum habetur humana fide, aut prudentia, nimirum ab ista; *hæc hostia est ritè consecrata*, quæ tamen absolutè potest esse falsa, siquidem & Sacerdos potuit, aut non proferre verba consecrationis, aut illa proferre sine intentione consecrandi: ergo similiter si veritas definita à Romano Pontifice dependeret ab aliqua propositione fallibili, qualis est ista, Alexander Septimus est Summus Pontifex, vel est ritè electus, per quam applicatur illi veritas altera vniuersalis de fide, scilicet *quicquid deffinit Summus Pontifex, vt caput Ecclesiæ, est de fide*, etiam esset fallibilis, & non de fide: ergo.

Vltimò probatur, quia propterea post deffinitionem est de fide talis propositio, quia deffiniendo aliquod verum, aut exercendo aliquem actum Pastoralem proprium vniuersalis pastoris, simul deffinit se esse Pontificem, sed etiam ante talem actum, siue deffinitionem est acceptatus ab Ecclesia, quæ aceptatio est quædam virtualis, & implicita reuelatio illius propositionis, vt dictum est, eo quod tota Ecclesia; cum sit columna veritatis, & regatur à Spiritu Sancto, nequit errare: alioquin etiam rarò, & post multum temporis haberetur certa fides de legitima electione Pontificis, imo plures decederent antequam Ecclesia certò credat illos esse Pontifices legitimos, sicut & multi decedunt, antequam aliquod dogma deffiniant, vel vniuersalis pastoris actũ proprium exerceant, qualis est indulgentiarum dispensatio, aut alicuius Sancti solemnis canonizatio, aut alicuius religionis approbatio, aut

Con-

Concilij generalis conuocatio , seu confirmatio , quod tamen est inconueniens : ergo .

Dico tertiò . Alexandrum Septimum verbi gratia esse legitimum Petri successorem , non est immediatè de fide, sed tantum mediatè ad modum conclusionis Theologicæ:hæc conclusio statuitur aduersus eos auctores,qui existimant dictam propositionem esse immediatè de fide,atq; subesse immediatæ reuelationi;& probatur primò: nam illa est conclusio Theologica , quæ deducitur ex duabus præmissis , quarum vna sit immediatè de fide , & altera sic nota,siue certa aliquo alio lumine ; sed dicta propositio infertur ex huiusmodi duabus præmissis ; nimirum , omnis ritè electus in Summum Pontificem est caput Ecclesiæ , atque successor Petri ; & Alexander Septimus est ritè electus .

Ex quibus prima est certa secundum fidem,& immediatè reuelata in illa Christi promissione Matth. 16. *tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam* , quæ æquipollet huic vniuersali , omnis Petri successor per legitimam electionem est constitutus caput Ecclesiæ .

Secunda vero est certa,vel per prudentiam infusam,quæ inclinat ad iudicandum verum esse quicquid Ecclesia communiter acceptat , quale est , quod electio huius v.g. Alexandri VII.fuerit legitima, vt potè communiter acceptata nullo reclamare;vel per lumen Theologicum quod mediante hac vniuersali de fide , scilicet Ecclesia non potest errare in eo,quod communiter acceptat , & mediante hac particulari per experientiam nota, scilicet, Ecclesia communiter acceptauit electionem Alexandri VII. inclinat ad inferendam hanc propositionem: ergo Alexander Septimus est ritè electus,& illi assentiendum,ac proinde conclusio ex dictis præmissis illata,est Theologica , nimirum ista , Alexander VII.est verum caput Ecclesiæ. Et

Secundò Probatur, labefactando duo fundamenta , quibus innituntur aduersarij. Primum est, quia ad idem lumen pertinet proposito vniuersalis, atque eius singularis , sicut Petrus est animal, pertinet ad idem lumen primorum principiorum, ad quod pertinet eius vniuersalis, scilicet omnis

homo

homo est animal: sed ad lumen fidei pertinet hæc vniuersalis, omnis successor Petri est caput Ecclesiæ, cuius singularis est ista, Alexander est successor Petri, postquam eius electio est recepta: ergo immediatè pertinet ad idem lumen fidei. Secundum est, quia per fidem assentimus veritatibus deffinitis à Summo Pontifice, in quantum ab illo sunt diffinitæ: ergo Si de eius potestate non haberemus certitudinem fidei, nec illam haberemus de veritatibus ab illo deffinitis, siquidem nequit esse maior certitudo de deffinito, quàm de deffiniente, cum illa innitatur huic. Vtrumq; autem fundamentum deficiens esse patet, De primo quidem, quia singularis illius vniuersalis non est hæc, *A*lexander est caput Ecclesiæ, sed ista, Alexander ritè electus, vel Alexander successor Petri est Ecclesiæ, caput, quæ resoluitur in has duas exponentes, scilicet, Alexander est ritè electus, & Alexander est caput Ecclesiæ, ita vt ratione prioris applicetur ei vniuersalis, & fiat illius singularis, eo quod subiectum dictæ vniuersalis non solùm sit homo distributus pro singularibus hominibus, sed homo ritè electus, vel successor Petri distributus pro hominibus ritè electis, vel pro successoribus Petri; prior autem propositio exponens, non est reuelata, neque certò constat ex reuelatione dictæ vniuersalis. De secundo autem, ostenditur, ex eo quod fides, & certitudo diuina, quæ habetur de veritatibus deffinitis à Summo Pontifice, *vt à capite Ecclesiæ* non innititur illi, vt rationi formali, & regulæ principali, nisi dumtaxat, vt instrumento, per quod prima veritas, quæ est regula principalis, & ratio formalis obiecti fidei loquitur, & reuelat, vel vt conditioni, & regulæ, quoad nos sine qua diuina reuelatio de huiusmodi veritatibus deffinitis nobis non communicaretur, nec applicaretur, sicut autem potest in naturalibus, & artificialibus effectus perfectione, & nobilitate excedere instrumenum, atque conditionem, ità & in nostro casu potest certitudo veritantum definitarum excedere instrumentum, & conditionem, quo ad certitudinem, quæ de ipsis habetur, qua ratione etiam in intellectualibus, in quo genere sunt assensus, de quibus fit sermo, assensus conclusionis scientificæ præstantior est di-

ſpoſitione syllogiſtica in modo, & figura, à qua tamen per ſe, vt à conditioue dependet. Igitur quamuis de veritate, & electione legitima capitis deffinientis tantum habeatur certitudo Theologica, optimè poteſt de rebus deffinitis haberi formalis certitudo diuinæ fidei, ac proinde ex hoc capite non conuincitur eandem, vel æqualem de veritate capitis in ſingulari, atque de veritate rei ab ipſo deffinitæ fore habendam certitudinem.

Ad primum in contrarium non aliter reſpondetur, quàm ipſe Caluinus conuinctus reſpondet *lib.4.inſtitutionum cap.6.* §.15. dicens ſe iam non velle negare propter communem ſcriptorum aſſenſum. D. Petrum Romæ obijſſe.

Ad Secundum Reſpondetur, aut negando conſequentiam, aut negando maiorem, ſi intelligatur ſuppoſita ordinarin lege; & prouidentia Dei in gubernando ſuam Eccleſiam: Nam ſicut quamuis Deus per ſe ipſum ſufficeret gubernare vniuerſum, tamen voluit vti creaturis, vt cauſis ſecundis, eaſque habere adiutrices ad effectus ipſarum producendos, voluitque inferiora corpora cæleſtibus ſubijci, ab illiſque gubernari, ita voluit hominibus vti, vt cauſis Secundis, & inſtrumentis ratione præditis ad alios in fide inſtruendos, ac baptizandos, & ſimiliter ſpiritualiter gubernandos; & quidem non tantùm parocho vno, in vnaquaque parochia, vnoque Epiſcopo in vnaquaque Diœceſi: ſed & vno Paſtore vniuerſali in Eccleſia vniuerſa, quæ cum Monarchia viſibilis ſit, ſine Monarcha viſibili eſſe non debet, ac proinde talis Monarcha viſibilis præter Chriſtum, qui nunc eſt inuiſibilis hominibus viatoribus, atque militanti Eccleſiæ, præficiendus eſt: vt Chriſtus tanquam caput viſibile, atque Chriſti ſupremi, & abſoluti capitis Legatus viſibilis, ac Vicarius generalis eandem Eccleſiam Spiritus Sancti ductu, regat, & gubernat, quod Paulus 1. *ad Chorint.* 12. haud obſcurè inſinuat, dumde Eccleſiæ vnitate, mutuaque illius membrorum colligatione, & de neceſſarijs vnius membri erga alterum ſubſidijs diſputans ſic ait: *Non poteſt autem occulus dicere manui, opera tua indiges, aut iterum caput pedibus non eſtis mihi &c.* vbi non decapite abſoluto, & ſupremo, nimirum Chriſto loquitur, hoc enim pro-

proculdubio affirmare potest opere nostro non indigere, iuxta confessionem Dauidis *Psal. 15. Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges*: sed de capite visibili Christique Vicario, ac Legato generali, quod ab humanis necessitatibus non est immune.

Ad Tertium, vt respondeamus opere prætium est Romanum Pontificem ab iniuriis, & blasphemijs, quibus eum prædicti sectarij impetunt nominibus Antichristi vindicare, pro cuius declaratione Antichristi conditiones indiuiduantes operosiùs indagandæ sunt, ex dictoque Ioannis testimonio exordium sumentes ab eius nomine auspicamur.

Igitur supponimus primò, dictum testimonium Ioannis prophetiam esse quandam de Antichristo, quem sub nomine, & figura bestiæ cuiusdam de mari ascendentis Deus Ioanni repræsentauit, quæ suppositio suadetur dupliciter, Tum quia signa huius bestiæ Antichristi conditiones videtur exprimere: de illa namque affirmat Ioannes habere capita septem, & cornua decem, & super capita habere nomina blasphemiæ: ipsamque bestiam Pardo, Vrso, & Leoni assimilari, atque à Dracone accipere virtutem, & potestatem; quæ planè congruunt Antichristo, qui ad instar Pardi, Vrsi, & Leonis de mari, hoc est, de mundi nequitia, & inquietudine feruente ascendet ad sæuiendum, aduersus Dei Sanctos, & Ecclesiam, potestate à Dæmone accepta. Subditque Ioannes omnes terræ habitatores bestiā adorasse, quorum nomina non sunt scripta in libro vitæ complenda sunt, nimirum: *Qui in captiuitatem duxerit, in captiuitatem vadit, qui ingladio occiderit, oportet eum gladio occidi &c.* Quæ proculdubio ad tempus Antichristi referuntur: qui armis, & sæuiendo contra inobedientes sibi, faciet se à malis adorari, & ferè ab omnibus terræ incolis, in prætio haberi. Tum etiam ex communi intelligentia Patrum, qui per hanc bestiam obumbrari, & denotari Antichristum contestantur, de quorum numero sunt Iræneus *lib. 5. aduersus Hæreses à cap. 28.* Arethas *tractat. in Apocalyps cap. 3.* & Ansbertus *in comment. eiusdem cap. 13.* quibus omnes Neoterici scriptores suffragantur; excepto vno Alca-

zar, qui de Romano Imperio, siue de aliquo determinato Romano Imperatore. Hanc visionem fore intelligendam, sibi voluntariè suadet.

Supponimus secundò apud Græcos, pariterque apud Hebræos, eosdem characteres alphabeti esse notas numerorum: ac proinde sensum huius testimonij Ioannis esse: *Qui habet intellectum computet numerum bestiæ, numerus enim hominis est*; ac diceret, qui de mysterio Antichristi habet, vel habere cupit intelligentiam, computet numerum contentum iu characteribus nominis ipsius, qui proculdubio estnumerus hominis idest humano modo computabilis vel hominis, scilicet, Antichristi; qui non Angelus, siue Dæmon: sed verus erit homo. *Et numerus eius sexcenti sexaginta sex*, hoc est, nomen eius erit illud, quod conficitur ex characteribus Græcis, hunc numerum, *sexcenti sexaginta sex.* continentibus, ob quam ratione͂ interpretes sacri, & linguæ græcæ periti, quam plurium nomina ex cogitarunt Antichristi, quorum characteres præfatum numerum adæquant. quorũ mentione͂ faciunt Alcazar in comentario dicti *cap.*13. Et Viegas ibidem *sect.*1. *coment.*2. ex quibus potiora, & congruentiora statim recensebo.

Supponimus vltimò, non vacare mysterio, quod nomen Antichristi, sub hoc enigmate pro nunciaretur pluribus de causis. Tum quia cum eius aduentus futurus sit ignotus: de die enim illa nullum mortalium scire ipsa Patris sapientia in Euangelio testatur: vt quando aduenerit homo ille peccati, viri sapientia, & sanctitate præditi, in eius nomine, præfatum numerum inuenientes, intelligant illum, esse eundum, dequo scriptum reliquit Ioannes tot retro seculis: & numerus eius sexcenti sexaginta sex. Tum etiam, quoniam, vt prædixerat Ioannes in eodem capite, sequaces antichristi eius nomine, accharactere in manu, vel fronte, in signum seruitutis, sunt insigniendi. *Et faciet (* ait ille *) omnes pusillos, & magnos, & diuites, & pauperes, & liberos, & seruos habere characterem in dextera manu sua, aut in frontibus suis, & ne quis possit emere, aut vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestiæ, aut numerum nominis eius.*

Qui-

Quibus in verbis Antichristi sequaces pronunciat Ioannes fore insigniendos vno ex tribus signis in fronte, vel in manu videlicet, aut quodã ipsius insigni, quod illius character nuncupatur, de cuius figura, & qualitate variant interpretes huius loci, plerisque tamen placet futurum esse signum ad instar Crucis, Christi nominis litteris exaratum, aut nomine ipsius Antichristi; aut numero nominis, id est characteribus adæquantibus numerum, in ipsius nomine contentum. Vt igitur Antichristi seruj, & sectarij, qui ipsum tanquam antesignanum sequentes à cæteris Christi militibus secernantur, per huiusmodi signa oportet, eius nomen dignosci; ad idque opus est Ioannis prophetiam de præfato numero, trium senariorum mente retinere. Tum denique quia cum per omnia Antichristus futurus sit Christo contrarius, & contrariorum eadem sit ratio, & disciplina: sicut nomen Iesus à Sybillis fuit sub mysterio numeri trium octonariorum prænunciatum, vt patet ex sequentibus carminibus, quæ *lib.*1. sybillinorum carminum continentur.

Sed quæ sit numeri totius summa docebo.
Namque octo monadas, totidem decadas super ista.
Atque heca tondadas octo, infidis significabit.
Humanis nomen, tu vero mente teneto.

Ita, & nomen Antichristi conueniens fuit, sub mysterio numeri trium senariorum designari, sub prædictis verbis, & *numerus eius sexcenti sex*. Quod autem nomen Græcum *Iesus* eum numerum adæquet, patet ex sequenti computandi ratione: *Iota* valet 10. *I.* paruum valet 8: *Sigma*, bis centum, *Omicron*, septuaginta, *Epsilon* quater centum & *Sigma* alterum bis centum: quæ litteræ, ex quibus prædictum nomen in lingua Græca componitur, conficiunt 888. Neque mysterio vacat nomen *Iesus* tribus octonariis, & nomen Antichristi tribus senaris constare. Mysterium autem eò tendere existimo, quod per octonarium status beatificus futuræ Resurrectionis designatur: in cuius signũ

die

die septimo requieuit Deus ab omni opere, quod patrarat: Psalmi quoque pro octaua scribuntur, quorum materia, & argumentum est Dominica Resurrectio, quæ fuit status, futuræ gloriæ initium, & exemplar, vt tradit D.Th. in commẽtario *Psal.6.* cuius titulus est, *In finem in carminibus pro octaua.* Vbi aliam nobis reddit rationem, ob quam per octauam status Resurrectionis designatur, nimirum quia octaua ætate erit; nam prima ætas currit ab Adam vsque ad Noe, 2. à Noe vsque ad Abraham, 3. ab Abraham vsque ad Dauid, 4. à Dauid vsq; ad transmigrationem Babylonis, 5. à transmigratione Babylonis vsque ad Christum; à Christo autem vsque ad finem mundi (ait ille) currunt simul sexta, & septima ætas, scilicet quiescentium, & laborantiũ, & post has erit octaua ætas resurgentium. Per senarium autem numerum, pericula, & labores huius vitæ congruentes designantur: in cuius signum propterea Deus sex diebus totum hunc visibilem mundum operatus est: & Iob. *cap.6.* ob eandem rationẽ dixit: *In sex tribulationibus liberabit te, & in septima non tanget te malũ.* Idest, post tribulationes huius vitæ numero senario cõprehensas, expectat te status Resurrectionis, vel gloria futuræ vitæ tribulationũ expers: quæ ideò Paulus ad Hebr.4. appellat Sabbatismum dicens: itaq; relinquitur Sabbatismus populo Dei. In huius quoque signum notat D.Th. 2.2. *q.10. art.*4. ad 10. festum octauum à populo hæbreorum solitum celebrari octauo die mensis septimi, idest Septembris appellari cætum, siue collectum; per quod congregatio fidelium in Regno cælorum designabatur: quod propterea festo tabernaculorum per sex continuos dies immediatè præcedentes, celebrato succedebat, quia repræsentabat peregrinationem fidelium in hoc mundo ambulantium per fidem, atque in virtutibus proficientium; cui peregrinationi numero senario congruenter repræsentatæ, status patriæ in festo sanctissimo cœtus, & collectæ repræsentatus succedit. Igitur tribus octonarijs nomen Iesus conficitur, quia ipse sua passione, & morte ianuas regni cælorum, & beatissimi status nobis patefecit: Antichristi verò nomen sub numero senario triplicato pronunciatur; quia tribulationes, & labores homini-

minibus incutiet,quales nusquam fuerunt in Ecclesia,illosq; ab ingressu regni cælorum verbis,factis, minis, & tormentis auertere conabitur.

Ex Nominibus autem, quorum litteræ hunc numerum adæquant,congruentiora sunt sequentia. Primum locum obtinet illud,quod Irenæus, Ansbertus cæteris anteponunt *Teitan*, siue *Titan*,idest Gigas, quo nomine solemus nuncupare Solem,de quo propterea dicitur *Psal.* 18. Exultauit vt gigas ad currendam viam &c. Hoc autem maximè conuenit Antichristo, qui ob superbiam ad instar Solis in admiratione,& in pretio haberi cupiet,ad instar Gigãtis cunctis hominibus timorem incutiet; cuius nominis,& sequentium characteres numerum prædictum trium senariorũ conficere constat ex tabula communi Græci dictionarii. Secundum locum obtinet nomen *Onikytis*,idest Victor,quod ab eisdem Patribus inuentum est, eo quod etiam superbiæ Antichristi conueniat,qui in multis cõtra fidem Christi victor euadet. Post hæc tertium locum habet nomen, *Anthemos*, idest contrarius,à Thyconio,& Primasio inuentum, quod maximè Antichristo congruit,qui Christo omnibus modis cõtrarius existet.Obtinet quartum locum nomen,*Alazonn iabiu*,quod significat superbiam vitæ,quæ in Antichristo vigebit.Deinde quintum locũ obtinet nomen *Lateinos*,siue *Latinis*, quod Ireuæus, & Arethas vbi supra inuenerunt.

Sed tamen perperam,& sine fundamento prędicti sectarij dicunt appropriari Romano Pontifici, vt capiti, & pastori Ecclesiæ Latinæ,quasi hoc significet ipsum nomen Latinus: perperam inquam,& sine fundamento dici, ostendunt Bellarminius *lib.3.de Romano Pontifice cap.*10. Suarius *lib.* 1. *defensionis Catholicæ* ferè per totum, & Maluenda *lib.8. de Antichristo cap.*17. vbi simul ostendunt impiam, & hæreticam esse prædictam opinionem, & appropriationem, eo quod Romano Pontifici nomen *Lateinos* minimè congruit, cum nullus hucusque à Petro, vsque ad Alexandrum Septimum, hoc nomine fuit insignitus, neque omnes fuere *Alatia*, vt Latini quasi nomine Patronomico nuncupentur,neq;solius Latinæ,verùm & Græcæ Ecclesiæ sunt capita,& pastores. Et

si fun-

si fundamentum, ex quo prædicti sectarij in hunc errorem lapsi fuerunt verissimum sit, nimirum visionem hanc Apocalypsis, & nomen bestiæ Antichristo congruere, de illoque prophetice fore intelligendam.

Sed quia conditiones indiuiduantes in vnoquoque indiuiduo sunt septem, teste Porphirio in cap. de specie, his carminibus contentæ.

Forma, figura, locus, tempus, cum nomine sanguis,
Patria sunt septem, quæ non habet vnus, & alter.

Nedum nomen, sed alias sex Antichristi conditiones sigillatim placet explanare, vt aduersus prædictos sectarios ostendamus, eas minimè Romano Pontifici conuenire. De forma igitur, & figura nihil expressum in Sacra Scriptura, aut Sanctis Patribus habemus; ex quo tamen istæ conditiones sunt notæ in Romanis Pontificibus pro tempore existentibus constat ab eis alienam esse formam Antichristi. De loco verò eius, & Sede, vbi regnaturus est, atque suum solium positurus, est sententia certa Sanctorum Patrum Irenæi *lib. 9. aduers. Hæreses cap.* 25. Lactantij *lib. 7. cap.* 15. Rabani tractat. de Antichristo. & Saueri Sulpicij *dialogo 2. de S. Martino*, futurã esse Hierosolymam; quod suadent tribus testimonijs Sacræ Scripturæ, vt ex illo *Danielis 9.* quod ad litteram verificatur de Antiocho, & allegoricè de Antichristo: *Sedebit in Templo abominatio desolationis &c.* quoniam sicut Antiochus ab Ægypto venit Hierosolymam, vt in Templo Dei suam sedẽ collocaret, ita Antichristus ab Ægypto incipiens, Hierosolymam veniens, antiquum templum eriget, vt in illo solium suum collocet: in huius cõfirmationem Christus Dominus *Matth.* 14. persecutionem vltimam Ecclesiæ ab Antichristo inferendam prænuncians, sic ait: *Cum videritis abominationem desolationis stantem in loco Sancto &c.* & Paulus *2. ad Thessalon. Et tunc reuelabitur ille iniquus, quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustrationem aduentus sui &c.* Quo denotat Apostolus, Antichristum cum suo præcursore occidendum fore, non quidem gladio, aut armis, sed imperio Christi Domini. Eiusque mortem patrandam fore in monte Oliueti (aiunt prædicti Patres) qui mons proculdubio est

pro-

propriè Hierosolymam, ex quo deducitur falsam esse sententiam quorundam iuniorum interpretum, de quorum numero sunt Alcazar in Apocal. *cap. 14. notat. 3. & c. 19. notat. 8.* Viegas, & Ribera ibidem §. 30. asserentium Antichristum, & eius præcursorem non occidendos, sed à terra in infernum viuos absrobendos fore; eò quod Apocal. 19. de illis sic dicitur: *Et apprehensa est bestia, & cum eo pseudopropheta &c. viui missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis, & sulphuris.*

Ad locum autem Pauli respondent verbum illud, *interficiet*, significare idem, ac *vincere* verbis, ac doctrina: vel significare idem, ac consumere, vel lumina ignis absorbentis, &c. Sed hæc sententia conuincitur falsitatis propter tria. Tum quia contrariatur sententiæ Sanctorum Patrum, nimirum Hieronymi, & Theodoreti, quibus subscribunt Haimus, Beda, Anselmus, D. Thom. in prædicti loci Pauli commentario. Tum etiam quia aliàs verbum *interficiet*, seu *consumet* idem significabit, quod verbum, *destruit*, quod licet admittat Alcazar, falsum tamen esse patet; quia esset inanis verborum repetitio, dum Paulus ait, interficiet, & destruet: quæ tamen non est admittenda: ergo. Tum denique, quia per bestiam, & Pseudo prophetam in *cap. 19.* Apocal. certius est intelligi mundum, & Romanum Imperium à Christi prædicatoribus conuertendum, quam Antichristum, & eius præcursorem. Et licèt de his intelligantur, tamen adhuc non colligitur ipsos non fore occidendos prius, quàm viui in infernum descendant; optimè enim stat, quod à Christo prius occidantur, & post mortem inflictam resurgant, vt in corpore, & anima æterno igne viui crucientur. Si itaque Antichristus propè Hierosolymam à Christo est occidendus, ibi suum imperium habebit, atque tyrannidem exercebit: tantum abest, quod habiturus sit suam Sedem Romæ (vt sectarij arbitrantur) quod potius illam igne consumet inuidus Romani Pōtificis primatus; cuius incendium, & ruina pronunciatur Apocal. 18. sub nomine Babylonis, dum dicitur: *Væ væ Ciuitas illa magna Babylon, quoniam vna hora venit iudicium tuū.*

Deinde de tempore illius, quamuis non constet determinatè quo die, vel quo anno venturus sit, ne dies, & hora iu-

dicij hominibus innotescat, quam Deus voluit illis esse ignotam, vt ipse Christus Dominus testatur Matth. 24. dicens: *De die autem illa, & hora nemo scit*. Tamen certum est, secundum fidem, quod eius imperium paruo tempore duraturum sit, & quod eius aduentum aliqua signa sint praecessura: propterea enim dicitur de illo Daniel.7. quo sanctos Altissimi conteret, & *cap.*11. subditur, quod initio sui imperij auferet iuge sacrificium, idest, Sacramentum Eucharistiae, vt latè probat Valentia in controuersia contra Hebrandum *lib.*1. de Missae sacrificio *cap.*4. & statim subditur: *Quod in paucis diebus conteretur non in furore, neque in praelio*. & *cap.* 12. Danieli interroganti, quando haec persecutio accipiet finẽ? Respondit Angelus: *Per tempus, & tempora, & dimidium temporis*; hoc est per vnum annum, per duos annos, & dimidiũ alterius: vt Gieronymus ibi, & Augustinus *lib.* 2. *de Ciuit. Dei cap.* 8. *&* 23. interpretantur. Sed quoniam in tribus annis cũ dimidio, dies mille ducenti nonaginta continentur, subditur ab Angelo: *Mille ducenti nonaginta, & beatus qui expectat, & peruenit vsque ad dies mille trecentos triginta quinque*. Hoc est, vsque ad diem Resurrectionis, qui futurus existimatur probabiliter intra quadraginta nouem post obitũ Antichristi.

De nomenclatura autem ipsius extat insigne testimonium Ioannis supra adductum ex Apocal. *cap.* 14. Ex quo satis probabiliter deducitur qua nomenclatura sit appellandus, composita scilicet ex characteribus numerum trium senariorum exaequantibus; & quae caeteris sit anteponenda, constat ex dictis. Deinde de eius sanguine, & genealogia, licèt non sit constans sententia ipsum ex tribu Dan fore descensurum; eo quod ex nullo testimonio Sacrae Scripturae in sensu litterali intellecto, hoc deducatur, vt scitè Bellarminius *lib.* 3. *de Romano Pontifice cap.* 12. & Alcazar *Apocal.* 7. *notat.* 4. aduertunt, quoniam tria tantum sunt testimonia scripturae, quae à Patribus in hunc sensum adducuntur, nimirum illud *Genes.* 49. *Fiat Dan sicut coluber, & cerastes in semita.* Et Hier. 8 *A Dan auditus est fremitus equorum eius &c. & Apocal.* 7. vbi cum recenseantur omnes tribus Israel in numero electorũ, omittitur tribus Dan in odium Antichristi. Sed primum

testi-

testimonium ad litteram, teste Hieronymo intelligitur de Sansone. Secundum verò intelligitur de Nabchdonosor, per Aquilonem, vbi erat tribus Dan Iudæam inuasuro: ex tertio denique nihil certi intelligitur, cum etiam omittantur tribus Ephraim, neque id factum fuerit in odium Antichristi. Sed tamen communis est sententia Sanctorum Patrum in sensu allegorico, hæc testimonia interpretantium de Antichristo, de quorum numero sunt Hieronymus, Beda, Haimon in Apocal. *cap.* 7. August. Riccard. Rupert. & alij relati à Ribera *cap.* 7. *in Apocalyp.* & à Peterio *disp.* 10. *&* *lib.* 14. in Danielem, à qua sententia non esse sine temeritatis nota recedendum, probat Malueda *lib.* 2. *de Antichristo cap.* 14. aduersus Oleastrum in Genes. *cap.* 49. Suariũ *tom.* 2. *in* 3. *partem disp.* 54. *sect.* 2. & Bellarminium *lib.* 2. de Romano Pontifice *cap.* 14. asserentes ex nullo capite constare certò, quod Antichristus sit ex Tribu Dan descensurus: probat inquam tripliciter. Primò, quia Iudæi in huius veritatis signum, quemcunque Tyrannum, seu crudelem hominem appellant Ben Dan, idest filium Dan, denotantes maximum omnium tyrannorum, futurum esse filium Dan.

Secundò, quia in primo testimonio in typum Antichristi attribuitur Dan caliditas, figura, & morsus serpentis: in secundo verò, quæ dicuntur de Nabucdonosor ad litteram, verificantur de Antichristo in sensu allegorico, qui fundatur in litterali, eo quod Nabucho, figura, & præcursor fuit Antichristi. In tertio denique omittitur sola tribus Dan in odium Antichristi; nam iuxta dictorum Patrum sententiam, tribus Ephraim sub nomine sui progenitoris numerari censetur.

Ex his tale deducitur argumentum. Antichristus nasciturus est ex parentibus Iudæis, vt testatur Hieronymus Danielis 11. & Ambros. *super* 2. *ad Thessal.* 2. & non ex alia tribu, nisi Dan, vt patet ex dictis testimonijs: Igitur hæc erit eius origo, & genealogia, eamque non fore stirpem claram, sed vilissimam testantur *Dan. cap.* 7. *&* 11. dicens, quod erit cornu paruum, quod erit despectus, & non tribuetur ei honor Regius, quia erit homo vafer, & vilis, atque indignus

 hono-

honore Regio; & quod adorabit Deum Maozim in auro,& argento,quod interpretatur,Deum fortem,seu fortitudinē; quia vt explicat Maluenda *lib.*7. *cap.*12. adorabit quemdā Dæmonem in altari auri, & argenti quasi Deum suum,cum quo familiariter colloquetur, & à quo in omnibus dirigetur. Vltima conditio est Patria,quam certo constat futuram esse Babyloniam, non Romam, quæ metaphoricè appellatur Babylon,sed illam,quæ propriè dicitur talis, & in Kaldæa est constructa. Idque probatur primò communi sententia Patrum,de quorum numero Hieronym. *Daniel* 11.Gregor.lib.31.moralium *cap.*18.Arethas in Apocal.*cap.*9.Beda, & Strabo *cap.* 17. & Rabanus tract. de Antichristo; quam sententiam ab antiquis Patribus communiter acceptam fuisse, testatur Hieronymus vbi supra.

Secundò id probat Maluenda *lib.*12.*cap.*15. & sequenti: ex eo quod congruum valde est, Antichristo in Babylonia nasci,quam Nembroth prius ædificauit, Turrim babel erigendo; itaut sicut primus tyrannus, sic & maximus in illo præsignatus ex eodem loco egrediatur. Et quia Nabuchodonosor, & Antiochus Epiphanes, qui fuerunt antichristi veteris sacramenti,& imagines nouissimi antichristi, in Babylonia regnarunt: oportet autē figurā figurato congruere, igitur,& antichristus noui testamenti in Babylonia est nasciturus;vnde minus cautè Alcazar *Apocal.*7.*notat.*4. loquitur: dum antichristi patriam omninò dubiam,& incertam esse asseuerat: cum tamen communis Sanctorum Patrum sententia illam probet, à qua audaciæ indicium est recedere, quæ conditiones omninò sunt alienę à Romano Pontifice,vtpotè,quia formam,& figuram habet,quoad nos certam, cuius locus,& sedes est Romana Ciuitas,non Hierosolymitana; neque eius principatus, iam corruit intra tres annos,& dimidium: quamuis enim aliqui Pontifices citiùs vitam finierint, tamen alij per plures annos in pontificatu vixerunt, & omnium principatus permanet in successoribus,nullusque hucusque Titan,aut aliquo ex prædictis nominibus fuit nūcupatus,neq; aliquis post Petrum fuit de Sanguine Iudæorum,prohibente etiam hoc statuto Collegij Cardinalium,

de

de quorum numero Summus Pontifex est assumendus; neq; legimus de aliquo in Ecclesiasticis historiis adorasse Deum Maozim, aut in Babylonia fuisse natum: ac proinde Romanum Pontificem esse Christi Vicarium; sed non antichristũ, certò ab ombibus fidelibus tenendum esse, vt ipsum catholica veritas ab iniurijs vindicet sectariorum.

Dico 4. Probabilius est esse de fide diuina, immediatè hũc hominem in particulari electum, & acceptatum ab Ecclesia esse Summum Pontificem. Ita Turrecremata, Nugno, Suarez, & Azorius, quos citat, & sequitur Io. à S. Thoma *q. 1. disp. 8. art. 2.* Ratio cõclusionis sumitur ex tribus. Primum est, quod electus in Papam, eligitur in regulam fidei, secundũ est, quod Ecclesiæ est à Christo Domino eligere sibi hominem; quod sit Ecclesiæ regula, & consequenter Ecclesiæ commissum est determinare per suam acceptationem, quid sit canonicè, & legitimè electus; tertium est, quod hæc propositio, hunc hominem esse ritè electum, & canonicè factum, est in materia determinabili ab Ecclesia de fide. Ita Io. à S. Th. *loco citato*, Suarez, & alii.

Petes 1. *An Summus Pontifex eligatur, vt Regula fidei animata.*

Resp. affirmatiuè. Ita clarissimè constat ex præcedẽti Dubio, vbi fusè ostẽdimus Summum Pontificem esse caput Ecclesiæ, Petri successorem, cui, eiusque successoribus in Euangelio dictum est, quod non deficeret fides eius. Sicut enim Ecclesia Catholica vsque ad finem mundi duratura Io. 11. Et supra firmam petram inconcussa mansura contra portas Inferi. *Matth.* 13. de fide ostenditur: ita petra ipsa, supra quã fundatur, & à qua regitur, gubernaturque Ecclesia animata, animata est regula, caputque indefectibile: vnde optimè dixit Bernardus lib. 1. de consideratione ad Exuperium. *Indagemus diligentius quis sis, quam geris videlicet pro tempore personam in Ecclesia Dei. Tu Princeps Episcoporum, Tu Vates Apostolorum, Tu Primatu Abel, Gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, Ordine Melchisedech, Dignitate Aron, Auctoritate Moyses, Iudicatu Samuel, Potestate Petrus, Vnctione Christus.* Est ergo in Papa auctoritas, & regula fidei animata, sicut in

libris

libris canonicis est regula, & auctoritas scripta, declarabilis tamen, & reuelabilis quoad sensus implicitos explicitè ab ipsa regula animata.

Petes 2. *An ad Ecclesiam pertineat declarare, quis sit canonicè, & legitimè electus, sicut ad eandem pertinet declarare, quinam sint Sacræ Scripturæ libri canonici.*

Respondetur affirmatiuè, quia ad ipsam Ecclesiam pertinet legitimè eligere, & tamquam legitimè electum proponere fidelibus: ergo debet habere potestatem discernendi inter legitimam, & non legitimam electionem, quod fieri non potest, nisi ad eius potestatem pertineat declarare quæ electio sit legitima: tum quia si electio à tota Ecclesia non acceptaretur, sed redderetur rationabiliter dubia, non potest tunc Pontifex procedere ad definiendum, & determinãdum de ipsamet electione, quia stante illo dubio non potest obligare, vt eius determinationes acceptentur pro legitimis, & indubitatis: ergo necesse est, quod Ecclesia, pacificè acceptãdo, determinet electionem.

Dices. A quo fit hæc acceptatio primæ regulæ, seu à qua Ecclesia acceptatur electio Summi Pontificis vt legitima, & quomodo?

Respondetur. Illam electionem, & electũ proponi à Cardinalibus, non in persona propria, sed in persona, & virtute Ecclesiæ, à qua commissa est eis potestas eligendi, & declarandi electum: vnde ipsi in hac parte, & quoad hoc munus sunt ipsa Ecclesia repræsentatiuè: sicut enim Episcopi congregati à Papa, sunt repræsentatiuè Ecclesia in Concilio, sic Cardinales Eminentissimi, vel quicumque alij electores legitimè designati ab Ecclesia, seu à Papa sunt repræsentatiuè Ecclesia in ordine ad eligendum Caput Ecclesiæ, & in Successorem Petri: & sicut Pontifex ita congregat Episcopos in Concilio, quod ab ipso pendet confirmatio, & vltima sententia in rebus fidei, sic Cõgregatio Cardinalium eligit, & declarat electum Pontificem, quod Ecclesia acceptando, cuius ipsi sunt ministri, vltimatè confirmat tamquam de fide, ipsum hominem esse veram regulam supremam fidei.

Petes

Petes 3. *An hoc, quod est, Summũ Pontificem esse canonicè electum, sit materia determinabilis secundum fidem, & Ecclesiam?*

Respondetur affirmatiue. Ita Io: à S. Thoma, & Suarez *loco citato*. Ratio est, quia quando aliquid est regula fidei, & vt talis proponitur fidelibus, non minus est credibile per fidem, quod ista regula sic vera, & legitima, quã quod sit de fide, quod determinatur per illã; sicut quãdo præponitur aliquis liber tanquam canonicus; sicut est de fide quod in illo continetur, ita est de fide quod liber ille sit Canonicus, & per reuelationem Dei habitus: & similiter quando aliquid definitur à concilio legitimo, vel à Papa, non solum est de fide id quod per illud definitur, sed etiam quod illa sit vera, & legitima definitio obligans ad credendũ; & quando aliquod concilium confirmatũ à Pontifice decernit, quod illud est legitimum, & obseruari mandat. Ergo similiter quando aliquis proponitur tanquam regula infalibilis fidei, definibile est quod sit legitimus Pontifex, & legitimè electus.

Huius ratio est, quia quando aliquid definitur, de fide est esse legitimè definitum, ergo etiam potest, & debet esse de fide quod definitio eius sit legitima, ergo similiter in quacumq; alia regula regulante res fidei, si de fide est esse regulatum legitimè hic, & nunc in particulari, etiam credi debet per fidem, quod regula ista sit legitima, quæ regulat hic, & nunc. Quare hunc hominem esse electum in regulam legitimã, est materia credibilis per fidẽ id autẽ Ecclesia determinare potest tamquã de fide, quia Ecclesia errare non potest in ijs, quæ de fide sunt, cum sit columna, & firmamentũ veritatis, ergo si vniuersaliter acceptat aliquid, quod est materia credibilis per fidem, determinare etiam potest tanquam de fide.

His explicatis nostra assertio probatur. Nam Martinus V. in Conc. Constansien. in damnatione errorum Vuicleph, quæ habetur post sess. 45. & vltimam concilii, interrogationibus, quæ faciendæ sunt ad indagandum an legitimè credant? ponit hanc interrogationem, Item vtrum credat quod Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit eius

no-

nomine proprio espresso, sit successor Beati Petri habens supremam authoritate in Ecclesia Dei? Quæ verba non loquuntur de veritate illius propositionis in communi, quod omnis ritè electus est summus Pontifex, sed in particulari de eo, qui pro tempore est Pontifex, exponendo nomen eius, videlicet Santissimum Alexandrum VII. & de hoc, cuius nomen proprium exprimitur, iubet Pontifiex, vt interrogatur suspectus in fide, an credet, quod talis sit successor Petri, & Summus Pontifex; ergo aut pertinet ad actum credendi non ad illationem, aut ad moralem certitudinē, neutrum enim est credere.

Item quia de fide credimus hanc numero Ecclesiā, in qua modo sumus, esse Ecclesiam Catholicam, & Apostolicam, habereque caput visibile in terris; Sed facta electione pacifica, & indubbitante racceptata non potest recipi, & haberi pro vera Ecclesia illa, quæ non fuerit vnita cum suo capite visibili, eique subiecta; ergo opoztet, quod sicut est de fide hanc numero Ecclesiam esse verè Ecclesiam ex illa authoritate, qua credimus vnam sanctam Catholicam, & Apostolicā Ecclesiā, ita sit de fide, facta legitima electione, quod iste homo, cui, tanquam capiti suo vnitur Ecclesia, sit verè caput Ecclesiæ, & Summus Pontifex.

Dices 1. Non est minus necessaria certitudo sacramentorū in Ecclesia, ac certitudo huius capitis in particulari; licet. n. sit de fide, omnem hostiam ritè consecratam continere Corpus Christi, non tamen est de fide hanc ostiam in particulari esse ritè consecratam; ergo licet sit de fide omnem hominem legitimè electum esse Papam, non tamen in particulari ritè electum esse, & esse Papam, est de fide.

Respondetur licèt non sit minus necessaria certitudo Sacramentorum, quam certitudo capitis Ecclesiæ, sunt tamen diuersi generis, nā certitudo Sacramentorum in particulari spectat ad hominem, & ad ministrum particulari, qui ministrando non est regula fidei, nec de essentia vnitatis Ecclesiæ, sed solum est membrum fallibile, seù defectibile ad ministrans in particulari Sacramenta; At hunc esse summum Pontificem spectat ad essentiam vnitatis Eccle-

siæ,

siæ; si est ritè electus, estque regula viua fidei, qua ipsa Ecclesia regitur, ipsaque diuina veritas proponitur, definitur, propagatur, & sic opportet quod sicut est caput Ecclesiæ, & regula fidei, quod ipse de fide sit regula, & caput Ecclesiæ.

Dices 1. Non constat de fide hos electores in particulari habere validam intentionem eligendi, & esse legitimos, & veros Cardinales: ergo &c.

Resp. De illis omnibus conditionibus, & de intentione, ac veritate electorum non constare de fide immediatè, quia non versatur immediatè circa ista acceptatio, & definitio Ecclesiæ, sed constat mediatè, & per consequentiam; immediatè autem constat de fide, quod electus ab illis personis, quæ sunt ab Ecclesia designatæ, & ad hoc ministerium; & in persona eius eligunt Pontificem, hoc ipso quod ab Ecclesia acceptatur vt legitimè electus sit Pontifex, quia circa hoc versatur definitio Martini V. supra posita, & Ecclesiæ acceptatio: & hoc autem mediatè, & per consequentiam infertur, quod si est de fide istum electum esse Pontificem, quod omnia ad id requisita seruata sunt. Non verò primò, & per se fides versatur circa ipsa requisita, & conditiones in electoribus concurrentes, & deinde circa ipsum electum Sicut etiam in definitionibus Conciliorũ fides non versatur circa ea, quæ ad talem definitionẽ prærequiruntur. videlicet quòd præcesserit diligens inquisitio, aut disputatio circa propositiones definiendas; de hoc enim nõ datur fides, sed tamen facta definitione, rectè infertur per consequentiam theologicam omnia requisita ad definitionem posita fuisse, & cõsequenter definitionem illam præcessisse.

Ratio est; quia quando aliquid per se est de fide, non est necesse, quòd sint etiam de fide ea, quæ necessariam connexionem habent cum tali veritate de fide; imò in hoc consistit conclusio theologica, quòd versatur circa ea, quæ necessariam connexionem, & consequentiam habent cum his, quæ de fide sunt, sicut est conclusio theologica, Christus est Homo: ergo Christus est risibilis, quia risibilitas habet necessariam connexionem cum homine. Similiter cum sit de

fide, quod hic homo in particulari canonicè electus secundum acceptationem Ecclesiæ sit Pontifex, infertur per consequentiam theologicam, quod à veris electoribus, & per veram intentionem sit electus, & cætera alia requisita, sine quibus illa veritas stare non potest. Itaque per fidem, seu per reuelationem implicitè contentam in symbolo, & in promissione facta Petro, & explicatam amplius in definitione Martini V. & applicatam, ac declaratam in exercitio per acceptationem Ecclesiæ, solum constat, quod hic electus in particulari canonicè secundum acceptationem Ecclesiæ sit Pontifex; reliqua autem, quæ necessariò prærequiruntur, aut secundum ex tali electione per theologicam consequentiã, inferuntur ex illa propositione de fide, & mediatè credũtur.

1. Ex qua doctrina ad fundamenta tertiæ assertionis respõdetur, hanc propositionem, scilicet, *Alex VII. est summus Põtifex*, spectare ad prudentiam infusam, vel ad lumen theologicum, negatur vtrumque, sed spectat immediatè ad lumen fidei; nam quidquid immediatè acceptatur ab Ecclesia vt caput Ecclesiæ, spectat immediatè ad ipsum lumen, ad quod spectat ipsa Ecclesia; spectat autem ipsa Ecclesia immediatè ad lumen fide, iuxta illũ Articulum, *Credo in vnam sanctam Ecclesiam Catholicam, & Apostolicam*: ac proinde caput eius legitimè electũ, & acceptatũ à tota Ecclesia, ad idem lumen fidei immediatè spectat. Nam sicut asserunt Theologi in 1. p. quod aliqui termini particulares, licèt non sint immediatè expressè reuelati in Scriptura, sunt tamen immediatè implicitè reuelati; quia sunt de essentiã, & suppositione termini explicitè reuelati: videlicet, in Scriptura est reuelatum, quod omnis homo est redemptus à Christo, licèt Petrus, & Paulus redemptus, non sit explicitè reuelatus, immediatè; est tamen immediatè implicitè, aliàs non subsisteret illud signum, seu terminus reuelatus; omnis homo &c. qui supponit distributiuè, & vniuersaliter, & sic pro omnibus, & singulis hominibus, ac proinde pro Petro, Paulo &c. vnde quod Petrus sit redemptus à Christo, non spectat ad lumen theologicum, sed ad lumen fidei immediatè, propter consistentiam suppositionis illius termini, omnis. Ita omnis Pontifex ritè ele-

ctus, est successor Petri, & Caput Ecclesiæ, est propositio immediatè de fide. Vnde eo ipso quod acceptatur ab Ecclesia vniuersali hic *Pontifex* in particulari est ritè electus, iam immediatè continetur in illa distributiua, omnis, & sic spectat ad idem lumen immediatè fidei, ad quod spectat illa propositio vniuersalis; omnis *Pontifex* ritè electus est successor *Petri*, & Caput Ecclesiæ.

Nec obstat exemplum de hostia consecrata à Sacerdote, quia solum spectat ad prudentiam moralem, non autem ad fidem infusam, ad quam spectat illa propositio vniuersalis, omnis hostia ritè consecrata continet Corpus Christi. Nā est maxima differentia inter Summum *Pontificem* in particulari, videlicet, inter SS. Alexandrum VII. & inter hanc hostiam consecratam ab hoc Sacerdote; nam hæc hostia consecrata ab hoc Sacerdote, non acceptatur a tota Ecclesia tamquam ritè consecrata, nec declaratur. At verò SS. Alex. VII. esse legitimum Summum *Pontificem*, Caputque Ecclesiæ, est ab vniuersali Ecclesia acceptatum; nam, vt supra dictum est, acceptatio vniuersalis Ecclesiæ quædam diuina reuelatio est: vnde nō ob aliā rationem dixit August. tenere Scripturam esse diuinam, quia vt diuinam acceptauit Ecclesia, & omnes traditiones propterea vt Apostolicæ creduntur, quia per acceptationē vniuersalis Ecclesiæ vt tales tenētur, ex quo fit, quod hic Sūmus *Pōtifex* in particulari acceptatus vt ritè electus, spectet per se primò, & immediatè ad fidem, non verò hostia consecrata ab hoc Sacerdote.

DVBIVM III.

De indefectibili Romani Pontificis auctoritate ad veritates fidei, religionis, ac morum Populi Christiani definiendas.

Conclusio. Summus Pontifex quando vtitur auctoritate vniuersalis Capitis Ecclesiæ in definiēdis rebus ad

 fidem,

fidem, religionem, aut mores pertinentibus, errare non potest. Hæc conclusio est de fide certa. Summus Pontifex non potest errare in rebus, quas proponit Ecclesiæ, vt credendas. Ita S.Th.*q.1. art.10.2.2. & q.11. art.2.* & ibi expositores ipsius, & alij etiam ex antiquioribus, specialiter Alensis, Albertus, Riccardus, Durandus, & Paludanus, quos citat, ac sequitur Pater Lezana 2.2.*q.5.*de Papa. Colligitur primò ex locis S.Scripturæ, specialiter ex illo *Lucæ* 22: Rogaui pro te, ne deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. sicut enim ex his locis colligitur, Petrum non potuisse errare in ijs, quæ Ecclesiæ proponeret vt credenda, sic etiam probant de Pontifice Romano, qui iuxta dicta dub.1. & 2. succedit ipsi in auctoritate regendi Ecclesiam. Secundò probatur ex Felice I. Papa, Aldatone, Nicolao I. Leone IX. Innocentio III. qui hoc sensu intelligunt illud Lucæ 22. relatum. Tertiò specialiter ex Leone X. in Bulla contra Luterum, vbi inter alias propositiones illius damnat contrariam huic assertioni. Quartò, ex praxi Ecclesiæ, qua constat, quam sæpius Pontifices Romanos extra Concilium damnasse plures hæreticos, ac proinde determinasse sententiam contrariam ipsorum erroribus. Deinde quintò; quia si ad definiendas fidei veritates semper esset necessarium congregare concilia, cum ipsa valdè difficilè congregari possint; imò aliquando impossibile propter bella, pestes, & persecutiones Tyrannorum, non esset sufficienter prouisum Ecclesiæ à Deo, circa sedandas controuersias fidei, & compescendas hæreses. Hæc omnia P.Lezana *loco citato*.

Confirmatur primò, quia ex illis verbis Lucæ 22. duo priuilegia promittuntur, *Petro*, Alterum, *vt non deficeret eius fides*, Alterum, *officium*, & commune Petro, & successoribus eius, vt scilicet non deficeret in docendo veram doctrinam, qua oues Ecclesiæ pascerentur, quas propterea ei commisit Christus 21. Ioan. dicens: *Pasce oues meas*.

Confirmatur 2. ex definitione Concilij Constātiens. sess.8. & sess.15. vbi damnatur error Vvichleph, & Græcorum, asserentium Romanos Pontifices non esse verè Christi Vicarios, & Petri successores: & ex Bulla Martini V. contra Ioā-

nem Hus, in qua ad finem eiusdem Concilij idē error damnatur: & ex Bulla Leonis X. contra Luterum; ex quibus locis duplex formatur argumentum. Primum est: Illud, quod est reuelatum in Sacra Scriptura, aut Ecclesiæ definitione, est de fide, sed nostra conclusio vtroque modo est reuelata: ergo. Secundum est, quoties Deus dat alicui officium, & dignitatem, etiam dat media, & auxilia requisita: sed de fide constat, Christum contulisse Petro, & successoribus officium, & dignitatem Iudicis, Pastoris vniuersalis, & Confirmatoris fratrum: ad quod dignè exequendum requiritur auxilium ad non errandum in rebus necessarijs ad salutem.

Probatur 2. Pontifex definiendo aliquid vt pastor vniuersalis Ecclesiæ, simul definit virtualiter se esse legitimum pastorem, & Petri successorem; sed hoc secundum est certum de fide, & immediatè, vt vidimus Dub. præcedenti Assert. 4. ergo. & primū. maior deducitur ex his duabus propositionibus, quarum prima est; Quilibet constitutus à Christo ad pascendum gregem Ecclesiæ, est successor Petri, & Christi Vicarius: & hæc habetur in illo Io. 20. *Pasce oues meas*. & Lucæ 22. *Confirma fratres tuos*. Secunda subsumenda sub prima est hæc: sed ille, qui definit aliquid, vt tenendum de fide ab vniuersali Ecclesia, est constitutus à Christo ad pascendū gregem, cui proinde debet præstari obedientia: iuxta illud ad Hebræos 13. *Obedite præpositis vestris &c.*

Probatur 3. Quia in Capite Ecclesiæ debet esse tanta auctoritas, quanta ad eius vnitatem conseruandam in fide, est necessaria: hoc enim exigit Prouidentia Dei, quæ nunquam deficit in necessarijs; maximè erga Ecclesiam suam, quam vt vnicam sponsam dilexit tradendo semetipsum pro ea; sed ad hunc finem scilicet cōseruandi vnitatem fidei requiritur, teste D. Th. 2. 2. *q.* 1. *art.* 10. vnitas iudicij supremi, qui dubbia, & controuersias definiat, infallibilique auctoritate muniatur: ergo &c.

Probatur 4. ex suaui Dei prouidentia; ad quam pertinet vnamquamque creaturam gubernare iuxta modum naturę ipsius specialiter verò hominem, qui est factus ad imaginē Dei, & specialius hominem fidelem, qui est factus mem-

brum

brum Christi. sed huic speciali prouidentiæ expedit regere homines fideles, nedum per regulam inuisibilem, & rationẽ formalem obiecti fidei, quæ est prima veritas, sed etiam per aliam regulam visibilem, quæ est propositio Ecclesiæ: quemadmodum enim Deus non confert gratiam inuisibilem homini, nisi per sacramenta sensibilia, teste Diuo Th. 3. *p. q.* 6. *art.* 1. quatenus componitur ex anima spirituali, & ex corpore sensibili, & ex sensibilibus ascẽdit ad intelligibilia: ita congruum fuit, vt ad fidem inuisibilem non perueniret homo, regulariter, & de lege ordinaria, nisi per regulam viuam ptoponentem, & auctoritatem Eccesiæ visibilis.

*P*robatur 5. ex obedientia, quam tota Ectesia tenetur præstare Summo Pontifici in acceptãdis eius definitionibus, sed quoties definit aliquid vtendo actoritate capitis, & vniuersalis pastoris, tenetur eius decretũ acceptare, quia ad huiusmodi decreta acceptãda eo ipso vult totã Ecclesiã obligare sub præcepto: ergo. minor est nota, & maior patet, quia tota Ecclesia errare non potest, quia semper in corde Ecclesiæ debet seruari vera fides.

*P*robatur vlt. ex infallibilitate diuinæ scientiæ, respectu cuius redditur infallibile, quod aliàs secundum se est contingens, vt Antichristum fore, licèt secundum se sit contingens, tamen vt subest scientiæ Dei non potest non esse: sed decreta dimanantia à Pontifice, vt à capite Ecclesiæ subsunt diuinæ scientiæ, & procedunt ab illa: itaut procedãt à Christo, vt à capite, & à Spiritu S. vt à corde Ecclesiæ, teste Diuo Th. 3. *p. q.* 8. *art.* 1. *Quia sicut omnes motus animalis, & sensatio à capite, & corde procedit, ita omnes sensus Ecclesiæ, & definitio Pontificis à Christo, vt à capite, & à Spiritu Sancto vt a corde procedit, & ipsis vt dictantibus tribuitur*: ergo, sicuti impossibile est à Christo, & à Spiritu Sancto falsum dictari, ita & à Pontifice, vt Christi Vicario falsum decretum proferri: & sicut dictum Christi, & Spiritus Sancti est certum secundum fidem, vt patet à prima veritate contextatur. ita decretum Vicarij Christi circa res fidei contestatur à prima veritate, ac proinde est de fide.

Petes 1. *An Papa teneatur consulere Doctores, quando extra*

Con-

Concilia definit, vel aliquid decernit spectans ad fidem, vel ad mores vniuersalis Ecclesiæ.

Resp. Quod quamuis *Papa* non debeat sine consilio sapientum, maximè Cardinalium, quantum temporis, & negotij ratio postularet, hic aliquid definire; alioquin grauiter peccaret, quia imprudenter, & temerè tunc procederet; nihilominus in casu hypothetico, quod non faceret, adhuc dicendum eius definitionem esse infallibilis veritatis; eò quod assistentia Spiritus Sancti, *Petro*, ac successoribus à Deo in definiēdo promissa fuit absoluta, nō conditionata, si diligentiam adhiberet, aut limitata. sic fermè Valentia, Castrus *Palao*, Carpensis, & *P.* Lezana 2.2. *tract.* 1. *disp.* 8. *q.* 5. & alij communiter.

Petes 2. *An Summus Pontifex errare possit in condendis legibus, seu præscriptis spectantibus ad mores, pro tota Ecclesia?*

Resp. Summum *Pontificem* non posse errare in condendis legibus, seu præceptis spectātibus ad mores totius Ecclesiæ: sic enim docent Cit. D.D. specialiter Camus, Bannes, Bellar. Valentia, Malderus, Suarez, Siluius, Amicus, quos refert, & sequitur Lezana loco citato. Colligitur primò, ex testimonijs Sacræ Scripturæ relatis Matth. 16. *Quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in Cælis, & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in Cælis.* Lucæ 22. *Confirma fratres tuos*, & Io. 21. *Pasce oues meas*. Sicut enim in ijs locis denotatur assistentia Spiritus Sancti promissa *Petro*, & eius successoribus quoad regimen Ecclesiæ vniuersalis, sic etiam in condendis dictis legibus. Ratio est, quia ad auctoritatem *Pontificis* pertinet pascere oues Christi, quæ non solùm doctrina fidei, sed etiam regulis morum pascuntur: ergo sicut errare non potest in pascendis ouibus, quantùm ad fidem, sic neque in pascendis quantùm ad regulas morū: nam de fide est Ecclesiam esse Sanctam: ergo oportet quod non erret in regulis morum; neque eius Caput dū regulas tradit: si enim admitteret aliquid inhonestum, & malum tamquam regulam, seu legem, vel præceptum, Sancta non esset. Si autem Ecclesia errare non potest in regulis morum, neque eius Caput vniuersale, inquantum Caput, quia Eccle-

ſiæ vniuerſalis auctoritas in Capite eſt,& eius doctrinam ſequi debet Eccleſia: vnde non minus eſt neceſſaria ad ſalutē rectitudo morum, quàm certitudo fidei: ergo ſicut Pontifex ex ſua ſuprema auctoritate errare non poteſt in tradenda certitudine fidei, neque in tradenda rectitudine morum: propterea benè dixit Diuus Antoninus 3. *p. tit.* 12. *cap.* 8. §. 2. Hanc concluſionem eſſe de fide. An verò errare poſſit in circumſtantijs legum, vel in applicandis legibus, DD. ſententijs remittimus, quas refert. Io. à S. Th. 2. 2. *quæſt.* 1. *diſp.* 9. *artic.* 3.

Petes 3. *An Pontifex poſſit errare in approbatione alicuius Religionis?*

Reſp. Non poſſe Pontificem errare in approbatione alicuius Religionis: nam D. Th. *opuſc.* 19. *cap.* 4. immediatè ante ſolutionem argumentorum ſic docet: *In Iure videlicet* 25. *q.* 1. *dicitur, nulli fas ſit ſine ſtatus ſui periculo, vel diuinas Conſtitutiones per Apoſtolicæ Sedis decreta temerare: cum ergo per Apoſtolicam Sedem Religiones aliquæ inſtitutæ ſint, ad prædicta manifeſtè ſe damnabilem reddit quicumque talem Religionem damnare conatur.*

Fundamentum ſumitur ex dictis, quia Eccleſia approbādo Religionem aliquam, proponit illam omnibus fidelibus tamquam regulam, & viam perfectionis, itaut liberum ſit vnicuique eam ſequi, non ſolum tamquā aliquid pertinens ad communia præcepta, ſed pertinens ad conſilia, & ad perfectionem: ergo ſi Pontifex erraret in huiuſmodi approbatione, proponendo aliquid noxium, & inutile pro vera, & legitima Regula perfectionis religioſæ, falleretur Eccleſia in re magni momenti, quia proponeretur aliquid omnibus fidelibus vt regula ſanctitatis, vbi ſanctitas non eſt. Quicumq; enim fidelis Religionem approbatam ingredi poteſt tanquā viam quandam perfectionis. Inconueniens autem eſt, quòd aliquid proponatur vt exemplar ſanctitatis, in quo perfectio non inuenitur: & ſicut dictum eſt de legibus, quod nō poteſt Summus Pontifex errare in condendis legibus ſpectantibus ad mores totius Eccleſiæ, quia data eſt ei poteſtas à Chriſto regendi Eccleſiam quoad certitudinem fidei, & rectitudinē mo-

morum, ita errare non potest in approbandis Religionibus, in quibus Euangelica præcepta, & consilia tamquam via perfectionis, & schola salubriter continentur.

Petes 4. *An possit contingere, aliquem incapacem eligi de facto in Summum Pontificem?*

Resp. cum Valentia 2.2.*q.*1.*art.*10. nunquam posse cõtingere, vt in Papam de facto eligatur incapax, aut hæreticus, seu fœmina; quia supposita lege ordinaria, Diuina prouidentia id poscit, ac tenetur impedire.

Hanc rationem aliqui impugnant, quia videtur derogare fidem debitam Historijs Ecclesiasticis, quarũ Innocentius I. in Cap. de quibusdam dist. 20. magnifacit, adeout post græca edicta, & scripta septuaginta Interpretum, recurrendum præcipiat ad illas, quando in Sacra Scriptura auctoritas expressa non inueniatur.

Veruntamen responsio Valentiæ vera est, & commendat Diuinam prouidentiã, cui præcipuè Status Ecclesiæ Catholicæ innititur, nec vnquam de facto in Põtificem fuit electus, qui verè fuerit aliquo titulo inhabilis, multò minus qui fœmina extiterit. Illud enim de Ioanna Papissa meram fabellam fuisse omnes grauioris notæ DD. conuincunt, de quare videri potest Io. à S. Th. 2. 2. *q.*1. *disp.*8. *art.*2. Certum ergo esse debet teneri Deum sua prouidentia facere, ne aliquis aut titulo Iuris positiui, vel naturalis incapax in Pontificem eligatur. Eadem enim prouidentia, qua Deus Ecclesiæ suæ assistit ne erret in proponenda regula inuisibili credendorũ, eadem etiam assistit ne erret in eorundem credendorum proponenda visibili regula, quæ est Summus Pontifex. Cæterum facilè euertitur, & eneruatur argumentum illorum, qui fabellas, & nugas in historias sacras nimia credulitate traducunt. Tertiũ hoc Dubium de indefectibili Sũmi Pontificis auctoritate, sicut & totus hic Tractatus, qui Genuę 1656 ex Typographi dolo absque Auctoris consensu in lucem irrepsit, ad normam huius Romanæ impressionis omninò corrigatur, sicut à me spontè, & meritò correctus euasit, & quidquid, Candide Lector, in impressione Ianuensi vel contra, vel præter Doctrinam huius secundæ impressionis, tam

in materia dogmatica,quam in opinionibus referendis, vel citandis Authoribus, vel hiſtoriis reperies; begnignè expunge, ſicut ego expunctum, ac demptum eſſe firmiter intendo.

DVBIVM IV.

An Summus Pontifex poſſit deſtruere Religionem particularem ritè à S. Sede Apoſtolica approbbatam.

ANtequam hanc controuerſiam tractem, volo te monere mi Lector, me de hac materia, cùm adhuc eſſem iuuenis diſputaſſe, & parti negatiuæ, cui nunquam adhæſi,adhærere aliquibus viſum fuiſſe, cùm enim in eam paritatem, quæ ſumitur ex Canonizatioue Sanctorum incidiſſem, captus argutia argumenti, & gloria, quæ ex rei nouitate prouenire conſueuit, & quæ animos Adoleſcentũ titillare plurimùm ſolet: In publicis congreſſibus, ac diſputationibus difficultatem hanc ita exagerabam, vt compulerint me nonnulli viri ſtudioſi, ac amici, eam ſcriptis mandare,vt ſub occulis habentes, de ea rectè iudicare poſſent, quod tamen ita feci, vt argumenta proponerem nihil decidendo,ea ſolùm inſoluta relinquendo,nec enim potuiſſem problema in partem negatiuam reſoluere,quæ à fidei, & Theologiæ principijs plurimùm abeſt: licèt enim Theologicæ exercitationes, quibus in ſcholaſtico puluere quotidie exercebamur in eam partem ſubminiſtrauerint argumenta, quæ propoſuimus,fideš tamen,ipſa quæ Theologia ea eſſe euidenter ſolubilia docebat. Scriptum hoc quod à me ſolùm diſputationis gratia & in obſequium amicorum fuerat confectum, inter alia plurima, quæ compoſui latitans. eo temporis typis me neſciente emerſit, cùm tractatum hunc de ſummi Pontificis poteſtate elucubrarem; ac

ne-

nescio quo fato in impressione huius operis Ianuæ parata editum est,quod vbi comperi,horruit animus,& summoperè indolui,quod id publicæ luci datum fuerit, quod solùm disputandi gratia à me inter domesticos parietes traditum extiterat. vt verum fatear ingenuè illæ argumentationes, seu verius dixerim sophismata, & argutiæ, quæ adduxeram clarè soluuntur, vt infra relictis quæ non faciunt ad rem. Quamobrem dedi operam, vt hoc opus iterum videretur, & controuersia hæc iuxta veræ Theologiæ principia solutis argutijs,ac sophismatibus difiniretur. Quo simul ab ea suspicione maculæ purgarer, qua visus sum ab aliquibus in eam partem quæ potestatem hac in re Summo Pontifici negabat (quam tamen semper cognoui, & veneratus sum) inclinasse. Vn- de sit.

Conclusio affirmatiua. Scil potest. Sūmus Pontifex destruere Religionem ritè approbatam quacumque ex caussa. Ita communiter Theologi, & Canonistæ præsertim Granadus 2. 2. *tract. 7. disp. 5. num.* 2.Turrianus *ibid.*Lezzana *tom. 3.Theolg.tract.1.disp.8. de Regul. fid.* doctissimus & pijssimus Prosper Fagnanus *in cap. Recolentes de statu Monachorum nu.* 34. *&* 35. & habetur expresse *in cap. finali de Relig. Domibus & cap.1. in eod.tit.in 6.* vbi quia Religionum nimietas grauem in Ecclesia Dei confusionem inducebat plures extinctæ sunt à Summo Pontifice Religiones. Item multorum ordinum regulæ sunt à S. Sede approbatæ, postmodum ab eadem prudentissimè extinctæ euaserunt, non quia malæ, nam vt infra dicemus, exinctio super approbationem non cadit,sed quia eorum professores, non benè illis vtebantur, & sic ratione abusus Religiosorum, vel alteriuS malæ circumstantiæ,regulæ aliàs approbatæ à Summis Pontificibus validè, & licitè fuerunt extinctæ,vt Fraticellorum Ordo à Cælestino V. approbatus, reuocatus extitit à Bonifacio VIII. *In Extrauag. Santa Romana de Relig. Domib.* Et Ordo Humiliatorum à Pio V. peculiar quadam Bulla suppressus euasit. Et Templariorum Ordo à Clemente V. vt plures referunt historiæ, & alij ordines ab alijs Summis Pontificibus iustis de causis funditùs destructi sunt. Nam sicut

leges ſemel latæ reuocari poſſunt ex cauſa iuſta à Principe ipſas ferente, vel à ſucceſſoribus, non quia illæ leges in ſe malæ erant ex parte moralitatis ſuæ; ſed propter circumſtantias temporis, vel loci minus vtiles, vel neceſſariæ reddebantur Reipublicæ: ità licèt regulæ approbatæ à Summo Pontifice in ſe bonæ ſint, & optimæ; quia tamen contingere poteſt Religioſos eas profitentes malè viuere, vel ob alias circumſtantias illi ordines experiantur minus idonei, ac vtiles Sanctæ Eccleſiæ, poſſunt validè, & licitè à S. Sede pænitus exſtingui, & ſupprimi.

Quia, vt ſapientiſſimè docet D. Proſper Fagnanus *loc. cit.* ſicut ſolus Papa poteſt nouum ordinem, ſeu Religionem approbare, ſeu confirmare, *cap. vnico de voto, lib. 6.* & ibi notat Gloſſ. *in verb. per Sedem Apoſtolicam cap. finali de Relig. Domib. & d. cap. vnico.* Vbi Franc. *num.* 1. *in* 3. *notab, eod. tit. lib. 6.* Ita Papa poteſt ordinem; ſeu Religionem approbatam infirmare, vel ſupprimere. Sicut fecit Gregorius X. *in eod. cap. vnico.* Nihil enim tam naturale eſt, quàm eo genere quodque diſſoluere, quo colligatum eſt, *l. Nihil. tam naturale, & l. ferè, la ſeconda ff. de reg. iur.* Bald. *ſup. eo num.* 1. *verſ.* Nam regula generalis eſt, quòd pro vt quodq; producitur, ſic reſoluitur *lib.* 3. Et Dominus par, ius & ſoluendi, & ligandi eſſe voluit, qui vtrumque pari conditione permiſit, vt dicit Teſtus *in cap. verbum de pænit. diſt.* 1. Et eadem ſolemnitas quæ ad cõſtitutionem actus requitirur, requiritur ad illius deſtructionem Roman. *Conſ.* 6. 3. *Viſo themate num.* 2. *verſ. Hoc enim; & Conſ.* 116. *viſis in princ.*

Ad hoc enim intentum comprobandum generaliter aſſerunt Canoniſtę, quod Summus Pontifex ita omnia poteſt, vt nihil ſit excluſum ab eius poteſtate, niſi quæ contra fidem catholicam pugnant. Card. Tuſcus *tom. 6. litt. P. concl.* 114. *num.* 5. Sicut etiam poteſt facere de nihilo aliquid, quia eſt lex animata. Bald. *Conſ.* 271. Ita poteſt facere, vt facta pro non factis habeantur. Gloſſ. in *cap. Quanto de translat. Epiſt.* Tuſcus *loc. cit. num.* 2. Vnde in caſu noſtro ſpeciali aſſerit P. Granadus 2. 2. *Tract.* 7. *diſp.* 5. *num.* 2. Pontifex

fex

fex non potest errare in approbanda Religione, ita vt ex vi talis approbationis secundùm se illa fit Euangelio consentanea, potest tamen contingere,vt, minus congruat ætati; vel tempori: fieri quidem potest, vt Religio quæ prudenter confirmata est ab vno Pontifice, prudenter etiam ab alio postea reijciatur; quia mutantur circumstantiæ ex quibus prouenit, vt pro hoc tempore minus congruat, quod pro alio consentaneum erat, sicut dicitur de legibus latis à Summis Pontificibus, vt infra declarabimus.

Ratio nostræ conclusionis ex differentia, quæ inter canonizationem Sanctorum, & Religionum approbationem reperitur radicitus desumitur. Nam licèt certum sit secundùm omnes Theologos, præsertim recentiores, Summum Pontificem neque in sanctorum canonizatione, neque in approbatione Religionum errare posse, maximum tamen inter vtramque actionem interest discrimen. Nam in Sanctorum canonizatione à S. Sede non approbatur Sanctitas, seu rectitudo moralis absolutè, & secundùm sè, seu in abstracto considerata, sed in concreto, & vt huic applicatur personæ,quæ determinatur, definitur, iudicaturque sancta, propter bona opera, ac virtutes hæroicas; miraculaque canonicè probata, ac approbata. At verò in Religionum approbatione Summus Pontifex non definit,neque approbat moralitatem, seu virtutes, per talem Regulam dispositas, vt talibus personis in concreto applicatas, sed solùm approbat, declaratque, talem Regulam non esse in se malam, immò esse bonam, ac sequendam, tamquam perfectionis scholam, & sic approbat moralitatem, seu rectitudinem per talem regulam præscriptam in abstracto. Propterea doctissimè asserunt plures Theologi in Sanctorum canonizatione formaliter approbari Sanctitatem acquisitam,quod idem est, ac sanctitas in concreto. Et in approbatione Religionum approbari Sanctitatem acquisibilem, quod idem est; ac Sanctitas in abstracto.

1 Vnde optimè docent Bannes,Valentia,Turrianus, Suarez,Siluius,quos refert,ac sequitur Lezzana *tom.3.Theolog. tract.1.disp.8.de Regul.fid.* Summum Pontificem aliquam ap-

approbare Religionem non esse aliud formaliter, quàm illam toti Ecclesiæ proponere vt veram viam ad perfectionem christianam comparandam. Proponitur ergo Religio approbbata; vt medium conueniens, ac perfectius ad vitam æternam capessendam. Sicut in Euangelio Consilia proponuntur tamquam medium perfectius conducens ad consecutionem vltimi finis supernaturalis, & sic absolutè dicendum est approbationem Religionum formaliter cadere supra institutum seu supra dispositionem omnium illarum virtutum in abstracto consideratarum, quæ per Summum Pontificem secundum diuersas Regulas proponuntur tamquam via supernaturalis perueniendi ad perfectionem christianam, ac proinde approbatio formaliter non cadit, neque percutit formaliter personas talem Religionem profitentes. E contra verò Religionum exstinctio formaliter non cadit supra moralitatem illam, seu sanctitatem in abstracto consideratam, & approbatam, & propositam, sed cadit supra ordinem in concreto videlicèt supra Religiosos, qui male vtuntur tali Regula, & scandalosè in tali Religione aliàs approbata viuunt, propterea quando Religio aliqua à S. Sede extinguitur, formaliter non extinguitur approbatio, nec immediatè, & reduplicatiuè illa Regula, vt approbata, sed solùm extinguitur ordo ille in concreto, quatenus malè à Religiosis practicatur, & obseruatur. Si quidem Religiosi illam profitentes cùm non sint per approbationem Religionis confirmati in gratia, sed sunt defectibiles, & peccabiles; sicut cæteræ personæ christianæ laicæ quò ad substantiam libertatis, & defectibilitatis, propterea possunt omnes euadere peccatores, & à recta Regula deficere, & deuiare, illa videlicèt pessimè abutentes; proinde iuste, ac prudentissimè Ordo illè in quo Religiosi malè viuunt, potest à Summis Pontificibus extingui.

Sumpsimus hanc doctrinam de approbatiooe, & extinctione Religionum ex P. Lezzana *tract.* 1. *de fide disp.* 8. *q.* 5. vbi sic ait: Infertur etiam secundò Papam non posse errare in approbatione Religionum, quia Pontificem approbare aliquam Religionem, non est aliud, quàm illam toti

Ec-

Ecclesiæ proponere, vt veram viam ad christianam perfectionem, sed in hoc non potest errare, aliàs etiam errare possèt tota Ecclesia sequendo suum Pastorem. Nec obstat, quòd aliquæ Religiones à S.Sede approbatæ, sint postea ab ipsa extinctæ. Per hanc enim exinctionem non reprobatur status Religionis, qui est obseruantia Consiliorum Euangelij, scil.obedientiæ, castitatis, & paupertatis ex voto: sed per extinctionem declaratur, quòd Religiosi illius Religionis non rectè obseruent hæc vota, vel quòd illis admiscent aliquas prauas consuetudines. Hactenus P.Lezzana.

Ex qua doctrina aliud colligitur discrimen inter Sanctorum canonizationem, & approbationem. Cùm enim canonizatio non faciat aliquem Sanctum; sed supponat, vt benè asserit Rota in relat.S.Andreæ Corsini 1.*p. num*.1. his verbis: *Vt quis pro Sancto canonizari possit Sanctum fuisse oppertere indubitatum videtur quandoquidem canonizatio non dat Sanctitatem, sed iliam tantùm, quæ priùs fuit in canonizando declarat, & facit obseruare*: Sicut Iudicis sententia declaratoria de possessione alicuius fundi: non facit fundum esse Petri, quia hoc formaliter procedit ex iure, quod Petrus habet ad fundum, sed solùm declarat Petrum iustè possidere fundum; ita cononizationis actus non constituit formaliter aliquem Sanctum, sed solùm declarat, decernitque illum esse Sanctum, & vt Sanctum posse totam Ecclesiam illum venerari: Nam Sanctitas formaliter, vt docet D.Tho.2.2.*quæst*.65.prouenit ez munditia cum firmitate addito dono perseuerantiæ, & virtutibus heroicis, sicut in Ecclesia triumphante prouenit ex gradu excellentissimo visionis Dei. Hinc fit,quòd cultus Sanctorum passiuus, seu capacitas obiectiua in actu primo, vt possint adorari, formaliter proueuit ex Sanctitate formali, in quantum Sancti sunt Dij per participationem; ob quam Sanctitatem formalem digni sunt vt venerentur; ex canonizatione verò cultus iste obiectiuus, solùm dependet iudicialiter,in quantùm per sententiam definitiuam declaratur esse Sanctum, & posse fideles licitè, ac publicè eum adorare. Vnde

de cùm hæc ſententia definitiua, & declaratoria ſit de ſanctitate in Cócreto, hinc fit, quòd ſemel facta canonizatione, Sanctorum cultus non ſit amplius reuocabilis.

At ex Religionum approbatione, quamuis ſequatur capacitas in actu primo quo ad receptionem Nouitiorum, talis capacitas, ſeu poteſtas recipiendi Nouitios in actu approbationis, ſolùm eſt radicaliter, & initiatiuè. Nam ſolùm approbatur, vt dictum eſt Sanctitas acquiſibilis, & in abſtracto: Poteſtas autem recipiendi Nouitios proxima, & actualis, impartitur poſtea à Summis Pontificibus Superioribus illius Religionis approbatæ; hinc fit, quòd deſtructa a S.Sede Religione in concreto, deſtruitur, & perit moraliter poteſtas proxima, ſeu capacitas actualis, & immediata recipiendi Nouitios, & indirectè perit ſimul capacitas paſſiua radicalis. quæ reſultabat tamquam finis ex approbatione Religionis. Nam cùm finis approbandi Religiones, illoſque propagandi per facultatem recipiendi Nouitios, Sit actualis obſeruantia Religioſorum ſecundũ Regulas, & Conſtitutiones, ex qua obſeruantia, animarum profectus, & vtilitas Eccleſiæ prouenit, deficiente hoc ſiue propter inobſeruantiam Religioſorum, poteſt extingui Ordo ille, & Ordine extincto perit omnis poteſtas, ſeu capacitas recipiendi Nouitios, ita vt poteſtas proxima pereat formaliter, ſeu deſtruatur formaliter, radicalis, verò & remota ſecundariò, & indirectè perit, ſicut pereũt in phyſicis ſecundæ ſubſtantiæ corruptis primis, debita tamen proportione ſeruata in caſu noſtro.

Colligitur 2. Maxmum etiam eſſe diſcrimen inter Eccleſiam Catholicam, quæ iuxta articulos fidei creditur Sancta, & inter approbationem Religionum, ſeu Religionem approbatam. Nam cùm Eccleſia nihil aliud ſit, quàm Congregatio fidelium &c. Sanctitas Eccleſiæ non ſolùm approbatur in abſtracto, ſed etiam in concreto; ex quo fit quòd omnes fideles catholici collectiuè ſumpti, non poſſunt eſſe reprobi, & peccatores, propterea Eccleſia aſſimilatur Sagenæ miſſæ in mari, in qua boni, & mali commixti ſunt, & decem Virginibus, quinque videlicet prudenti-

bus

bus, & quinque fatuis: Vnde S.Gregorius *in Matth.23.* sic asserit: *Sancta Ecclesia decem Virginibus similis esse denunciatur, in qua, quia mali cum bonis, & reprobi cum electis commixti sunt. rectè similis Virginibus prudentibus, & fatuis esse perbibetur.* Et P.Suarez *2.2.disp.9.de Eccl.sect.7.* ait: Si loquamur de Ecclesia vt à Christo instituta est, certum omninò videtur, neque fuisse, neque fore vnquam tempus in quo non existat vera Sanctitas in corpore Ecclesiæ, atque adeò in aliquibus eius membris. Colligitur primò, ex symbolo, Credo Sanctam Ecclesiam. Colligitur secundò, ex efficacia Sacramentorum, quorum vsus non potest in Christi vera Ecclesia deficere; Ex quo fit, vt necessariò aliqui saltem infantes baptizati, semper sint Sancti; & idem certissimè creditur de plurimis adultis: At verò approbatio Religionum, cùm nullo modo cadat supra rectitudinem moralitatis in concreto, sed supra moralitatem in abstracto, hinc fit, quòd Religiosi viuentes in illa Religione approbata, possunt omnes tam collectiuè, quàm distributiuè deficere, sicut de facto Templarij defecerunt, vt plures narrant Historiæ.

Colligitur 3. Quòd Religionum approbatio sit, et fiat ad instar legis vniuersalis latæ à Summo Pontifice; nam vtriusque actionis obiectum est rectitudo moralis obseruãda per legem à Populis, et per Regulam, et Constitutiones à Religiosis. Et quamuis certum sit Summum Pontificem tam in ferendis legibus, quàm in approbandis Religionibus errare non posse; certum est etiam secundùm omnes Theologos, et Canonistas, quòd sicut leges quò ad circumstantias variari possunt, et reddi minus vtiles, et aptæ ad Reipublicæ regimen, non quia malæ in se sint, quo ad substantiam rectitudinis moralis legis, sed quia secundùm varias temporis, vel loci circumstantias, minus idoneæ, ac proficuæ populis reddantur. Proinde videmus plures leges à Principibus latas, ab eisdem postea, vel à Successoribus iustas ob causas reuocari. Ita etiam licèt rectitudo moralis, quæ est obiectum approbationis à S.Sede factæ, dum Religiones approbat, in se bona sit; tamen propter

 cir-

circumſtantias, Religioſorum malè viuentium, vel propter nimietatem Ordinum, quæ nimiam cauſabat confuſionem in Eccleſia, vel propter alias iuſtas cauſas, poteſt reddi quo ad circumſtantias temporis minus vtilis, & minus idonea Eccleſiæ Dei, ac proinde validè, & licitè poteſt extingui Ordo ille propter perſonas minus idoneas, & prorſus inutiles Eccleſiæ Dei.

Sed contra veriſſimam, & communiſsimam doctrinam concluſionis arguitur. Ita ſe habet Pontifex circa Religionum approbationem, ſicut ſe habet circa Sanctorum canonizationem, ſed Pontifex non poteſt deſtruere cultum Sancti ritè canonizati; Ergo Pontifex non poteſt deſtruere, ſeu extinguere Religionem ritè approbatam.

Maior prob. Nam ſicut Eccleſia non poteſt errare in *C*anonizatione alicuius Sancti, ita errare non poteſt in alicuius Religionis approbatione. Et quòd errare non poſsit in alicuius Sancti canonizatione, eſt ſententia communis inter Theologos cõtra Vuicleph, qui vt refert Noſter Thomas Vualdensis *Tom.3. de ſacr.cap.122.* dicebat Pontificem poſse errare in Sanctorum canonizatione, non minus quàm alium quempiam hominem. Vnde in Concilio Conſtantiensi *Seſſ.8.* damnata eſt propoſitio 44. Vuicleph dicentis, *Sanctum Auguſtinum, Benedictum, & Bernardum fuiſſe damnatos eo quòd admiſerint poſſeſſiones*. Noſtram autem ſententiam docet Syluester *verb.Canonizatio.* citatq; pro ea Ioannem de Neapoli *Quodlib.11.* Sequitur eam Valentia *2.2.q.1.punct.7.§.14. contra Magiſtrum Cano* Couarruium *lib.1.Curiarũ cap.1.num.13.* Sanctus Antoninus *3.p.tit.11.cap.8.§.2.* Turrecremata *in tract.de Eccleſ. q.1.* Cano *lib.5. de locis cap.5.* Pegna *in 2.parte Directorÿ q.17.* Bannez *2.2.q.1.art.1.Dub.7.* Torres *2.2.diſp.16.dub.5.* & alij ex D. Tho. *Quodlib.9.art.13* Ratio eſt, quia Sanctorũ Canonizatio pertinet ad legem, ſeu mores vniuerſalis Eccleſiæ; eſset enim intolerabilis error, vt iudicio Eccleſiæ aliquis non Sanctus, coleretur vt Sanctus, & imitandus proponeretur, qui eſset damnatus. In his autem, quæ pertinent ad communes Eccleſiæ leges, & maximè quæ deſeruiunt proteſtationi fidei,

si Ecclesia erraret, periret totum regimen Ecclesiasticum, quod negare hæresis aperta est. Canonizatio vero Sanctorum, maxime accedit ad vniuersalem legem, cùm toti Ecclesiæ proponatur aliquis vt sanctus, & ad protestandam fidem, quia cultus sanctorum, est testificatio gloriæ eorum.

Quòd autem Pontifex errare non posit in alicuius Religionis approbatione, & qui oppositum diceret, ad minus esset temerarius, & scandalosus, & errori proximus haberetur. Constat ex D.Tho. *Opusc*,19.*c*.4. vbi sic ait: In iure videlicet 25.q.1: dicitur: *Nulli fas sit sine status sui periculo, vel diuinas Constitutiones, vel Apostolicæ Sedis decreta temerare; cùm ergo per Apostolicam Sedem Religiones aliquæ institutæ sint, ad prædicta manifestè se damnabilem reddit; quicunque talem Religionem damnare conatur*. Hæc D.Tho. Quid autem intelligat per ly *Damnabilem* S.Doctor non explicat sed videtur loqui de doctrina damnabili, atque adeo ad minus errori proxima, sequuntur D.Tho. recentiores *vbi supra*, & Azor *tom*.2.*lib*.5.*cap*.7. vbi temeritatis, & erroris oppositum notat contra Canum *lib*.5.*de locis cap*.5. qui nimis audacter locutus asserit aliquos Ordines ab Ecclesia non solùm inutiliter, sed etiam noxiè approbatos, sed hoc meritò censuræ subijcitur.

Ratio est, quia Ecclesia aliquam approbando Religionem, illam omnibus fidelibus; tamquam normam, & regulam proponit, & viam perfectionis, ita vt liberum sit vnicuique eam sequi, non solùm tamquam aliquid pertinens ad communia præcepta, sed pertinens ad consilia, & perfectionem. ergo Pontifex in huiusmodi approbatione si erraret, aliquid tamquam noxium, & inutile proponendo, pro vera, & legitima perfectionis Religiosæ Regula, Ecclesia quoque in magni re momenti falleretur; quia aliquid omnibus fidelibus, vt Regula Sanctitatis proponeretur, quod re vera sanctitas non esset. Quicunque enim fidelis Religionem approbatam ingredi potest, tanquam quandam perfectionis viam. Inconueniens autem est, quòd aliquid vt Sanctitatis Regula, & exemplar proponatur toti

Ecclesiæ, & quicunque illam ingredi voluerit, in qua verè perfectio non inueniatur. Sicut etiam est inconueniens aliquem vt Sanctum proponi, qui Sanctus realiter non sit, eo quòd proponitur vt exemplar à tota Ecclesia imitandū: sic Religio proponitur vt Regula ab omnibus sequenda, quam qui ingreditur, per illam perfectionis scholam Deo profitetur. Magnum ergo absurdum esset, aliquid vt scholam perfectionis proponi, quod re vera noxium esset, quodque ad perfectionem non tenderet, & hoc intelligendum est de ipsa Religione, non solùm quantùm ad tria vota substantialia, sed quò ad ipsius Regulæ, & Constitutionum bonitatem, & moralitatem, quia eius statuta approbantur, & vt ad perfectionem conducentia, & vt media ad talem finem aptissima. Nam totum hoc est de substantia approbationis talis Religionis.

Minor verò principalis argumenti patet ex dictis, scil. quòd *Summus Pontifex non possit alicuius Sancti ritè canonizati cultum destruere*, quia tres effectus canonizatio operatur. Primus est, determinare, & decernere, quòd aliqua persona sit beata, & Dei gloria perfruatur. Secundus declarare, & illum Ecclesiæ tamquam sanctum per modum exēpli incitandi proponere. Tertius, proponere illum Ecclesiæ, vt colendum publico cultu; & dico *publico* non solùm quia fiat coram multis, sed quia ipsius Ecclesiæ publica, & non priuata authoritate fiat; Ita colligitur ex Glossa Innocentij, & *cap. 1. de Reliq. & vener. Sanct.* Vt docet Syluester *verb: Canonizatio, concl. 41.* Vbi ex Abbate *in cap. 1. de Reliq. citato*. Inquiente quòd propriè canonizare est, aliquem per summum Pontificem catalogo Sanctorum adscribere, vt pro sancto colatur. Et ex forma, qua solent Pontifices canonizationem facere, quæ videri potest apud Bzouium *in lib. Roman. Pontif. cap. 32.* Et etiam sumitur ex varijs Extrauag. summor. Pontificum, vt ex Bulla Canonizationis S. Francisci de Paula apud Surium *die 2. Aprilis*, & habetur *tom. 1. Bullarij Bulla 38. Leonis X.* Vbi per modum definitionis determinatur, & definitur Sanctum Franciscum de Paula inter sanctos iam acceptum, & sanctorum ca-

catalogo adscribendum fore, & tamquam Sanctum colendum. Idque similiter in alijs canonizationum Bullis videre est, vbi illi tres effectus definiuntur, scilicet illam personam, esse iam in gloria, & pro Sancta habendam, vt eius exempla imitentur, & denique tamquam Sanctam colendam. Ergo si de essentia alicuius Sancti canonizati est, vt colatur vt Sanctus à tota Ecclesia, implicat in adiecto quod sit ritè canonizatus, & quod possit Pontifex eius cultum destruere, aliàs esset, & non esset canonizatus.

Resp. negando maiorem absolutè. Non enim currit paritas, sed maxima discrimina intersunt inter canonizationem Sanctorum, & circa approbationem Religionum, vt supra ostensum est. Non enim se habet Summus Pontifex circa approbationẽ Religionum, quoad omnia, sicut se habet circa canonizationem Sanctorum, sed quoad omnia se habet, sicut se habet circa ferendas leges, in quo neque Summus Pontifex secundum communem Doctorum sententiam errare potest, & tamen videmus leges ab vno Pontifice latas, ab alio reuocari ex causa, non quia malæ erant ex parte moralitatis suæ, sed quia propter circumstantias temporis, & loci, vel alias iustas causas minus necessariæ, aut secundùm prudentiam minus idoneæ: ita aliquæ regulæ, seu potius Religiones ipsæ extingui possunt, non quia in se malæ, sed quia eorum professores non benè vtuntur illis, & ita minus idoneæ, & vtiles sunt Ecclesiæ ratione abusus Religiosorum. Nã sicut supra probatum est, tam in approbatione Religionum, quàm in conditione legum vniuersalium non approbatur rectitudo moralis in concreto, sed tãtum in abstracto, proptereà possunt omnes Religiosi collectiuè, & distributiuè deficere, propter quem defectum Ordo ille destruitur, & extinguitur: at in canonizatione Sanctorum definitur, & approbatur sanctitas in concreto, propterea semel canonizato Sancto non potest amplius eius cultus reuocari.

Instabis primò contra hanc veram, & legitimam responsionem, quæ assignat paritatem inter Summum Pontificem approbantem Religionem, & ferentem leges; tali pacto. Etiã si ali-

si aliqui fideles, sed impij blasphemarent v.g. B.Carolū, esecrabilius afficerent contumelijs, Pontifex non potest cultū S.Caroli ritè canonizati destruere, quia canonizatio S.Caroli includit cultum; idem enim est essentialiter esse Sanctū, ac essentialiter, & publicè coli; Pontifex enim non potest facere sanctum, non sanctum, cùm per assistentiam Spiritus Sancti infallibilem fuerit D.Carolus declaratus Sāctus, quod idem est, ac dignus publico cultu; non habet autem Sūmus Pontifex potestatem ad destruenda formaliter ea, quæ per assistentiam Spiritus Sancti formaliter sunt sancita, cùm Summi Pontificis potestas non sit ad destructionem, sed ad ædificationem Ecclesiæ: sed etiā eo ipso quòd aliqua Religio fuerit à Summo Pontifice approbata, approbatur per assistentiam Spiritus Sancti; quòd talis Religio, quoad tria vota, Regulam, & Constitutiones, digna sit vt colatur; idest, vt quilibet fidelis possit eam liberè ingredi, & tria vota per talem regulam, & constitutionem liberè profiteri tamquam viam, & scholā perfectionis: ergo implicat quod talis cultus, seu ingressus talis Religionis ritè approbatæ, destruatur, cùm essentialiter idem sit, aliquam Religionem esse ritè approbatam, ac essentialiter eam quemque fidelium liberè tamquam viam perfectionis canonizatam posse profiteri: ergo destruere Religionem ritè approbatam, seu præcipere vt nemo fidelium eam amplius ingrediatur, est destruere essentialiter id, quod essentialiter approbatum est; scilicet eam esse dignam, vt quisque fidelium tamquam scholam perfectionis liberè ingrediatur, ac profiteatur: videantur quæ diximus in probatione maioris.

Resp. blasphemantes v.g. contra cultum D.Caroli, non inficiunt sanctitatem acquisitam à D.Carolo, quia sanctitas eius est in concreto canonizata, & semel canonizati non potest amplius eius cultus reuocari; ac proinde eius cultus non dependet ab ore hominum, siue illum venerentur, siue non venerentur semper est Sanctus, & peccant illi blasphemi contra Deum, & D.Carolum: At licèt eo ipso quòd aliqua Religio fuerit à Summo Pontifice approbata, approbetur per assistentiam Spiritus Sancti, quod talis Religio, quoad

tria vota, regulam, & constitutiones digna sit, vt quilibet fidelis possit eam liberè ingredi; totum hoc non est approbare ingressum actualem, & professionem actualem Religiosorum, sed solùm Religionem, & sanctitatem in abstracto, seu acquisibilem, & quia malè viuentes peccant contra finem approbationis talis Religionis, capacitas actualis licitè, & validè destruitur. Vnde falsum est, quod ex approbatione Religionis aliquis sequatur cultus illius Religionis, qui destrui non possit, vt malè asserit instantia.

Instabis 2. Nam vt bene aduertit Suarez *tom. de fide disp. 5. sect. 8. num. 7.* Bannez *in prioribus commen. art. 10. dub. 7.* Non est inconueniens, quod Pontifex errare possit in aliquibus circumstantijs legum, quas statuit, puta, multiplicando præcepta, aut nimium rigorem, vel pœnas infligendo, non tamen posse errare in ipsa substantia & legis moraliter, contra morum honestatem sentiendo aut proponendo inhonesta pro honestis. Itaque in legibus, quas Ecclesia proponit, possumus vel earum moralitatem quasi ex parte obiecti, vel earum applicationem ad personas hic, & nunc, vel circumstantias, putà rigorem, &c. quæ duo videntur ad prudentialem executionem, & directionem legis magis pertinere. Et ita docet S. Th. *Quodlib. 9. art. vlt.* & denique colligitur *ex cap. si quãdo, de rescript.* vbi dicitur: *Pontifex, aut mandatum nostrum reuerenter adimpleas, aut per litteras tuas, quare adimplere non possis rationabilem causam prætendas, quia patienter substinebimus, si non feceris quod praua fuerit nobis insinuatione suggestum.* In quo textu fundatur, quod subditis de legibus à Pontifice latis, licèt eidem supplicare, vt illas non recipiant, ac proinde supponitur in his imprudentialiter errare propter malam applicationem, aut ex ignorãtia, aut ex malitia ortam: ergo constat Ecclesiam in pœnis ferendis, aut applicandis legibus; aut in iudicijs ferendis, & in his, quæ pendent ex informatione, aut veritate facti possit falli; & ideo sæpè leges Pontificis derogantur, & ab eodem, vel ab alio etiam reuocantur. Videantur Suarez, & Bannez *loc. cit.*

At approbatio Religionis particularis non dependet ex circumstãtia facti, sed proponitur simpliciter vt schola perfectio-

fectionis, ſpectans eſſentialiter tota ad regulas moris: vnde benè dicunt Doctores, quod ad ſubſtantiam approbationis ſpectant & tria vota, & conſtitutiones, & regula, vt conducentia ad perfectionem, ac etiam ipſe cultus religionis, ſeu capacitas aptitudinalis, & actualis, qua approbatur talis Religio ſpeculatiuè, & practicè, ideſt, vt ingrediatur, & vt profiteatur, ſeu prout aliqui eam ingreſſi, ac profeſſi ſunt, & vt alij liberè ingredi poſſint, & profiteri, ſiquidem fuit approbata v.g. Religio vt profitebatur de facto à S. Franciſco de Paula, & ſuis Fratribus, & vt applicabilis, ſeu capax in futurum ab alijs Fratribus: ergo fuit approbata ipſa applicatio, ſeu applicabilitas ad ſingulares perſonas, quandoquidem fuit applicata talis Religio, non ſpeculatiuè, ſed practicè cum talibus regulis loci, & temporis, & conſtitutionibus practicis: Ac proinde licèt leges Pontificis derogari poſſint, quia harum applicatio pendet ex facto, ac poſſent Pontifices falli in ijs, quæ ex facto pendent; approbatio verò Religionum, & canonizatio Sanctorum, cùm eſſentialiter ſpectent ad mores, eorum cultus non poteſt reuocari, ac deſtrui; quia ſicut Pontifex non poteſt errare in approbando cultum Sanctorum, ita non poteſt errare in approbando cultum Religionum, ſeu in approbando capacitatem talis Religionis, vt quiſque fidelium poſſit eam liberè ingredi, & profiteri tria vota cum hac regula, & hiſce conſtitutionibus. Totum hoc ergo ſpectat ad mores, & nihil eſt facti in hoc, circa quod Pontifex poſſit decipi, ac proinde illud poſſit reuocari, cùm totum hoc ſit ſubſtantialiter canonizatũ, & approbatum, & totum ſpectet ad ſubſtantiam approbationis, & conſtitutionis.

Reſp. falſum eſſe approbationem Religionis particularis nullo modo dependere ex circumſtantia facti, ſicut dependet lex. Licèt enim per approbationem Ordo ille proponatur ſimpliciter vt ſchola perfectionis, & poſſint eum profiteri licitè, & validè Religioſi, & actus profeſſionis illius ſit in ſe virtuoſus, ac proinde ipſa Religio approbata, vt applicabilis cuicunque fideli per ingreſſum, & profeſſionem ſit approbata; Et ex parte ſua, ideſt, ex parte rectitudinis

nis moralis, supra quam cadit approbatio formaliter, sit approbata tam speculatiuè, quàm practicè, idest, tam speculatiuè, quàm practicè ipsa laudabilis est, sicut omnia Cōsilia euangelica ex parte sua; & obiectiuè, tam speculatiuè, quàm practicè sunt honesta, ac obiecta actus virtuosi. Cum hoc tamen stat, quòd finis approbationis Religionis cùm sit recta obseruantia Religiosorum, ordinatur ad praxim; nam recta obseruantia actualis votorum secundùm Regulas, & Constitutiones practicabilium, quoddam praxeum est, & totum hoc est factum ad eum modum, quo finis legis est recta obseruantia subditorum secundùm illam legem, quòd quidem nihil aliud est, quod factum, & praxis. Vnde sicut Pontifex quò ad circumstantias legis, seu quò ad applicationem legis ex circumstantia loci, & temporis potest decipi, ita Summus Pontifex quò ad applicationem actualem Religionis approbatæ, potest ex parte ipsorum Religiosorum decipi, & falli, sibi persuadens, quod benè viuant, vel malè informatus quòd benè viuant, & ipsi in se relaxatè viuunt, vnde cognita postea eorum inobseruantia rectè mouetur ad eos extinguendos, sicut rectè, mouetur Summus Pontifex ad reuocandam legem vniuersalē, postquam cognouerit reddi inutilem, & non idoneam Reipublicæ. Ac proinde tam finis legis, quàm finis approbationis Religionis pendent ex circumstantia facti, quia pendēt ex praxi subditorum, & ab vtilitate ad bonum finem Ecclesiæ Dei, & Reipublicæ secundùm circumstantias temporis, & loci ordinata; Ergo sicut finis legis ex circumstantia tēporis, vel loci variari potest, ex quo redditur minus vtilis talis lex bono communi Reipublicæ; Ita quòad obseruantiam actualem, & praxim professionis, potest finis approbationis Ordinis variari, & sic ille Ordo redditur minus vtilis Ecclesiæ Dei ob Religiosos malè viuentes, ac proinde non obstante approbatione, seu applicatione obiectiua, seu terminatiua ipsius Regulæ approbatæ ad singulares personas, talis Religio ob Religiosos non rectè obseruantes, potest exstingui, sicut exstinguitur lex inutilis, & inepta ad bonum Reipublicæ.

Instabis 3. Quia licèt Sanctorum canonizatio pendeat ex probationibus miraculorum, & ex multis aliis quæ in facto consistunt, quæ latè recenset Mascardus *de probat. concl. 26.* Lezzana *de Consult. var. consult.* 1. Nihilominus certum est, vt supra diximus contra Vuichlephum, Lutherum, & alios Hæreticos, Ecclesiam errare non posse in canonizatione Sanctorum, seu in cultu publico Sanctorum. Et ratio est, quia quamuis huiusmodi canonizatio aliquomodo pendeat ex probationibus, est tamen quædam quasi professio; & protestatio fidei, qua Sanctorum gloriam credimus, ac subinde ad vniuersalē totius christianæ Religionis statū pertinet, & consequenter dicendū est diuinum illū spiritum, quē Christus Dominus Ecclesiæ suæ promisit. *Ioannis 4. & 16.* eundem Ecclesiæ non defuturum in re grauissima, quia in ipsius Ecclesiæ nec non diuini honoris vilipendium redundaret, si viderent dæmones pro sanctis venerari eos quos ipsi torquent in inferno, vnde postea possint alii Pontifices hanc venerationē, & cultum reuocare, Ita Card. Bellarm. *tō. 1. cōtr. 1. cap. 9. Baron. tō. 1. anno Christi* 55. *cap.* 5. Valent. 1. 2. *q.* 5. *art.* 10. Azor *Institut. moraliū part.* 2. §. 8. & alii, Ita licèt in approbādis, & cōfirmādis Religionibus aliquid pēdeat ex probationibus, seu ex facto vt videtur fateri Gregorius X. *cap. 1. in princ. de Relig. Domib. lib. 6.* tamen certum est, quòd Ecclesia in confirmanda Religione in ijs, quæ pertinent ad ad veritatem doctrinæ, & instituti aut legum, & Constitutionum, seu talis Religionis culturam, seu capacitatem passiuam in admittendis ad sui obseruantiam Religiosis, non potest errare, tradendo scil. Constitutiones, seu talem scholam, seu capacitatem passiuam, seu admissionem Religiosorum scripturæ, legibus diuinis, aut bono spirituali animarū contrarias; cùm enim ex dictis certum sit Ecclesiam, seu Summum Pontificem errare non posse in decretis fidei, vel morum ad totius Ecclesiæ statum spectantium, & in approbatione alicuius Religionis; cùm decernat vitam illam, seu professionem illam bonam esse, & conuenientē ad spiritualem salutem, & charitatis perfectionem: iam sequitur valdè perniciosum fore Christi fidelibus hunc Ecclesiæ errorem, vt

vt scil. Religionē, quam tamquā vtilem pro ingressu cuiuscunque fidelis & bono spirituali approbauit, sequendā proposuit, modò destruat, & priuet tali cultu, capacitate, ingressu, approbatione; sicut valdè perniciosum esset aliquē sanctum ritè canonizatum priuari suo cultu passiuo, & capacitate venerationis in actu primo ex parte sua, quia ea, quæ simul per Spiritus Sancti assistentiam declarata sunt pia, & sancta, nunquam directè, vel indirectè possunt destrui, quando directè, vel indirectè per talem declarationē, seu per talem destructionem bono spirituali contraria, vel noxia declarantur.

Resp. Verum esse *Pontificem* non posse errare in canonizatione sanctorum, neque in approbatione Religionum, vt sæpe dictum est: negamus tamen esse inconueniens illam destruere, sicut esset inconueniens, & impossibile destruere cultum sanctorum, & propter discrimen sepē replicatum, inter canonizationem sanctorum, & approbationem Religionum, quia cùm sanctus per canonizationem non fiat sanctus, & canonizatio est solùm sententia diffinitiua, & declaratiua sanctitatis in concreto, hinc fit, quòd eius cultus post canonizationem sit ab Ecclesia irreuocabilis. At approbatio Religionum non approbat rectitudinem in concreto, vt sæpe dictum est, nec confirmat Religiosos in gratia, sed remanent essentialiter defectibiles, ac proinde possunt de facto omnes collectiuè, & distribributiuè deficere, vel possunt mutari circumstantiæ finis approbationis tēporis, & loci: Ac proinde non erit inconueniens ob iustas causas *Ordinem* extinguere, ac supprimere, vt supra ostensum est.

Instabis 4. Quia talis Religio vel destruitur, quia in se ipsa hodie in actu primo, & secundo, idest, vt est capax recipiendi Nouitios, quod est actus primus ipsius Religionis vel vt profitetur, & in ipsa professio emittitur, quod est actus secundus illius Religionis ritè approbatæ, ipsa ex parte sua est bono spirituali contraria, vel noxia in vtroque actu, & ideò destruitur: vel est noxia ex parte subiecti, id-est ex parte profitentium ipsam; si noxia ex parte sua hoc

esset maximum absurdum, scil. Religionem ritè approbatam à summo Pontifice esse bono spirituali contrariam, & noxiam; ergo si ipsa ex parte sua est in vtroque actu tam pro ingressu, quàm pro professione, iusta, & sancta, talis Religio ritè approbata ex parte obiecti non potest destrui quò ad vtrumque actum, ac proinde vt sancta, & pia debet subsistere capax recipiendi Nouitios, & professos, cū talis capacitas in vtroque actu sit ritè approbata, at per cōsequens sancta, & salubris vt quisque fidelium liberè eam possit ingredi, & profiteri.

Si verò noxia, & bono spirituali contraria ex parte subiecti, seu ex Religiosorum parte, quamuis tales Religiosi possint, & debeant mulctari, pęnas pati, & ad bonam frugē reduci, non possunt tamen omnes totaliter destrui; quia indirectè destrueretur capacitas pro ingressu, & professione talis Religionis. Ex quo videtur colligi, eo ipso quòd aliqua Religio sit approbata practicè, & speculatiuè, idest, quò ad sua vota, & quò ad Regulas, & Constitutiones, seu quò ad cultum, & ingressum, & professionem, cùm cultus hic, ingressus, & professio pendeant essentialiter ex eisdem Religiosis talem Religionem profitentibus, implicet, quòd omnes collectiuè sint mali, scandalosi, non obseruantes, ac pessimi Religiosi, ac proinde digni vt omnes totaliter extinguantur, atque destruantur, nam indirectè destrueretur ipsa Religio ritè approbata ex parte obiecti. Quia non sunt approbata vota, seu Religio in libro scripta; sed viua, practica, & quò ad homines, & actus humanos: sicut proportione seruata ex eo quòd Ecclesia Catholica sit ex parte obiecti sancta, & pia, implicat, quòd omnes fideles ipsam profitentes sint mali, peccatores; & reprobi; cùm destrueretur indirectè sanctitas Ecclesiæ si omnes homines in ea viuentes essent scelerati, & pessimi peccatores, Nam circa decreta, quæ spectant ad mores conueniunt Ecclesiæ vniuersalis, & particularis, siquidem in vtroque casu scilicet Pontifex in approbando decreta, quæ spectant ad mores pro Ecclesia vniuersali, quàm approbando decreta quæ spectant ad mores pro Ecclesia parti-

ticulari, non potest errare, nam in omnibus se gerit summus Pontifex tamquam supremus Pastor, & Legislator; in vtroque enim casu decreta illa ad subditorum salutem, quibus præscribuntur, necessaria sunt. Adde quòd approbatio Religionum non ad particularem, sed ad vniuersalem Ecclesiam suo modo spectat. Bellarm.*lib.*4. *cap.* 5. *art.* 10. *dub.*6.*concl.*4.

Resp. Falsum esse approbari Religionem viuam, vt supra diximus, destruitur autem, non quia ipsa in se in abstracto considerata, & ex parte obiecti sit mala, immò bona est, & tamquam via perfectionis approbatur, sed destruitur ex parte subiecti, seu Religiosorum malè viuentium, non quia ipsa Religio approbata noxia sit Religiosis, sed quia ipsi Religiosi malè viuentes noxij sunt Religioni approbatæ, & Ecclesiæ Dei, sicut dicebat Tertullianus, quòd *Lippientibus oculis, odiosa est lux*, ac palato infirmo dulcia redduntur amara. Et licèt ex destructione Religionis ex parte subiecti videatur sequi indirectè destructio Religionis approbatæ, nō tamē vt approbatæ, seu reduplicatiuè sūptæ, & in abstracto consideratæ, sed solùm in concreto, vt à talibus subiectis practicabatur. Ac proinde falsum est omnes Religiosos profitentes Religionem approbatam à S.Sede non posse euadere inobseruātes, & relaxatos quò ad vota, & Cōstitutiones, tā collectiuè, quā distributiuè sūptos, vt supra ostensum est. Et licèt Ecclesia non possit errare in ijs, quæ spectant ad mores, & approbatio Religionum ad mores spectet; cæterùm quia non approbantur mores particularium Religiosorum sed solùm mores in abstracto & vt melius dicam, approbatur directio morum disposita per tria vota secundùm Regulam, & Constitutiones, possunt omnes Religiosi, aut maior pars quò ad mores particulares deficere, & propter hanc rationem illa Religio potest extingui, ac destrui, sicut leges latæ à sūmis Pōtificibus, licet sint directiones morum, ac proinde in illis ferendis, non possit summus Pontifex errare: Quia tamen aliquando redduntur inutiles propter circumstantias temporis, & loci, propterea prudentissimè reuocantur, quia non condu

ducunt actualiter ad finem legis, seu ad bonum Reipublicæ, non quia malæ sint, vel quia non sint rectè directiuæ morum, sed quia propter circumstantias temporis, actualiter redduntur inutiles; ita licet Religio approbata sit ex se recta directio morum, immò schola perfectionis: propter circumstantias temporis, videlicet, Religiosorum male viuentium, actualiter, & in concreto considerata prout ab his Religiosis, hic, & nunc practicatur, redditur inutilis Ecclesiæ Dei, propterea validè, & licitè à S.Sede extinguitur. Ad id autem quod dicitur Ecclesiam non posse errare in decretis, quæ spectant ad mores vniuersales, vel particulares, quæ est doctrina Ioannis à S.Tho.2.2. non est contra nostram conclusionem, ac proinde transeat. *Ad* id verò quod dicitur, Religionem approbatam esse sanctã, sicut est sãcta Ecclesia Catholica, negatur paritas, quoad õnia vt supra diximus, & mox ad vltimã instantiã dicemus.

Instabis 5. Nam sicut Ecclesia licèt interdum accipiatur pro sola Congregatione Iustorum. Vnde S.*Aug.tom.7 lib.de vnit.Eccl.cap.*18. dixit *Ecclesiam esse in bonis, non verò in cis, qui ædificant super arenam*, idest, qui audiunt verbum Christi, & non faciunt, & ita intelligitur illud Cant.2 *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*, idest, Ecclesia mea seu Congregatio Iustorum inter iniustos. Videatur Turrecremata *in summa de Eccles. lib.*1.*cap.*2. propterea tamen apud Theologos acceptio Ecclesiæ pro Congregatione hominum sumitur aliqua ratione fidem profitentiũ, siue sint iusti, siue sint iniusti. Granadus *Tract. 6. disp.* 1. *sect.*3. Ita quælibet Religio ritè approbata dicit statum hominum per vota essentialia talem Regulam, & Constitutiones profitentium siue sint iusti, siue peccatores, qui ad illam obstringuntur, siue sint obseruantes, siue non. Et prob. 1. ex parabolis Euangelij in quibus Regnum Cælorũ, idest, Religio militaris comparatur decem Virginibus, ex quibus quinque fatuæ erant; & Nuptijs in quibus erat homo sine veste nuptiali, idest, sine charitate, & perfectione, & *Apocalyps.*3. Episcopo Ecclesiæ Sardensis dicitur: *Nomen habes, quod viuas sed mortuus es*. Secundò, id ipsum do-

docent sancti Patres, sed in speciali S. Hieronymus *in Dialog. contra Luciferianos cap. 8.* vbi ait; *In Religione esse vasa aurea, & argentea, cum ligneis, & fictilibus, seu iustos cum peccatoribus.* Et S. Aug. *de vnit. Eccles. cap. vlt.* ait: *Aliquos, etiam si sint rami infructuosi, eo quòd mala cupiditate agantur, nondum tamen præcisos esse à radice, scil. à Religione.*

Resp. Esse disparem rationem inter Ecclesiam Dei, & Religionem approbatam, vt supra diximus quia Ecclesia Dei est sancta, non solum vt est Ecclesia in abstracto considerata, quia Ecclesia Dei non est quid abstractum, sed est cætus, seu Congregatio fidelium &c. propterea necesse est, vt Ecclesia in hac vita habeat suos sanctos; vt supra fusiùs ostensum est. At approbatio Religionum solùm cadit formaliter supra rectitudinem moralem in abstracto consideratam, propterea omnes Religiosi viuentes in illa, tam collectiuè, quàm distributiuè possunt euadere inobseruantes, & scandalosi, ac proinde non sequitur, quòd sicut in Ecclesia Dei debent dari semper, & necessariò aliquæ animæ iustæ; Ita in Religione approbata debent ex necesse admitti aliquæ animæ iustæ, ac sanctæ. Et quamuis in ea multæ essent, adhuc ob alias causas posset summus Pontifex Religionem destruere; quia vtilitas Religionum non dependet solùm à circumstantia probitatis personarum, sed etiam ab alijs circumstantijs loci, & temporis, quas ad summum Pontificem spectat perpendere, & examinare.

DVBIVM V.

An redditus, Iura, Monasteria ob Religiosos ab Hæreticis extinctos, vel expulsos, vt in Anglya, & in Germania spectent ad Summum Pontificem.

Conclusio. Iura, seu redditus, Monasteria ob Religiosos ab Heræticis extinctos, vel expulsos, vt in Anglya, &

& in Germania spectant omninò ad Summum Pontificem, & ad ipsum spectat trasferre cui voluerit, quia vt asserit *D.Thomas* 2.2.*q*.95.Papa est supremus Dispensator totius Ecclesiæ. Sicut enim Imperator potest auferre rem Priuati, & dare militibus: pro præmio. *His lege item si verberatus ff. sed rei vendicat.* Ita, & multò magis Papa potest auferre rem vnius Ecclesiæ, vel Clerici, & dare alteri, Nec quisquam potest ei dicere *cur ita facis cap. in memoriam*,19. *dist.§.ex Persona, de pænit. dist*.3. *Glos. Hic in ver.veri Dei*. Nec Beneficiatus potest contradicere, nec Religio, quia Dominium non habet, neque vtile, neque directum independenter à Papa, sed est constitutus Procurator,& Administrator à Papa. Quo argumento vtitur Paulus de Castro Cons.455.*n*.4.*vers.Præterea lib. pr.*Nam vt inquit Eugenius 4.in epist.ad Archiep. Canturiens, quæ incipit non mediocri, Papa potest in administratione rerum Ecclesiasticarum adducere illud Euangelicũ verbũ;*Amice non facio tibi iniuriam nun quidnon licet de meis facere quod volo*. Quippè ad quem spectat institutio, ad eũdem, & destitutio, cap. in lateranensi,*pr*.*§*.*& sec. de præben. ostiensis. in c. postulasti, de homicid.*& Dominus par Ius esse voluit ligandi,atque soluendi, vt dicit Tex. in cap. verbum,de pænit. dist.1. *quo argumento etiam vtitur Inncentius in cap.cum ad Monasteriũ,num*.3. *de statu monac.*ad probandum in dispensationibus: quæ fiunt per Papam contra ius positiuum, sufficere solam voluntatem dispensatoris etiam sine vlla causa. *Nam*, inquit, *si sola voluntaria constitutio erat causa quare aliquid probibebatur, & sola voluntas erit causa quare prohibitio relaxetur, quia eius est destruere ius, qui illud condidit; nec tenetur Princeps sua lege Ligatus,l digna vox,C.de leg.*Hæc Innocentius, iura autem Monasteriorum spectare ad Religiones, & Monasteria ipsa per Ius Pontificium, & per Summorum Pontificum priuilegia, & Indulta, nemo dubitat. ergo &c.

Ratio est, quia, vt inquit Cardin.post Laudut. *in Clem. quia contingit*, Papa est gubernator in solidum vniuersalis Ecclesiæ, cuius Caput est Ecclesia Romana; & ideò eius est, vt Capitis ad membra singula alimenta transfundere

cap.

cap. cuncta per mundum&, cap. per principalem, *9.q.3.* & *propterea potest rem vni Ecclesiæ* auferre, & dare alteri *.cap. conquestus, cap. nec verò*. Paulus de Castro *cons.* 288.*lib.*1. Vbi ait: Papam posse absolutè auferre dominium, & ius quæsitum Ecclesijs sola voluntate, & nulla subsistente causa; quia inquit, Dominium rerum ecclesiasticarum est apud ipsum, non autem apud aliquam particularem Ecclesiam. vt notat Innoc. *In cap. Cũ super de Caus. Possessiõ. & propriet.* Et cum Papa sit Vicarius Christi cum omnimoda potestate in terris, & Ecclesia Catholica, cuius caput est Christus, ita vna, eiusque principatus sit apud Ecclesiam Romanam, quæ fuit immediatè à Deo instituta, aliæ verò Ecclesiæ tãquam Riuuli fuerint institutæ ab ipsa Romana Ecclesia, *in cap.*1.22.*dist. cap. loquitur*, 24.*q.*1. Propterea quid quid Iuris est apud particulares Ecclesias quocunque modo, aut in quocunque casu, est etiam apud Papam, qui est Pater Patrum secundum Io: Monac. & cum omni Prælato concurrit in Iurisdictione; Vnde si aufert aliquid ab vna Ecclesia, dicitur, auferre solam administrationem, quam ipse dedit. Quinimmò si Papa rem vni Ecclesiæ auferat ex certa scientia, Causam præsumi, adeout contrarium probari non possit *post cyn. in lib. rescripta, C. de precib. Imper. offeren. tradit Roman. cons,* 369.*circa primum nu.*28.*& Hieronym. Gig. in tract. pension. q.*35.*n.*7.

Probatur 2. Quia Collegia, & Conuentus sic desolati censentur extincti; & ad Summum Pontificem eorum bona deuoluuntur, ita vt applicare possit ea ijs, quibus magis placuerit. Quia Ecclesiæ siue seculares, siue regulares, fundata Iura, ac titulos habent, quæ dicuntur prælaturæ, præpositurae, Prioratus, Administrationes, Beneficia tam regularia, quàm secularia. Quorum titulorum, Iurium, ac Beneficiorum collatio, Institutio, ac possessio per Ecclesiasticos Prælatos fieri solent Personis idoneis. His singulis mortuis, aut cadentibus, Iura, ac Tituli vacant, & manent in dominio Ecclesiæ particularis. Si verò tota Congregatio, Monasterium, vel conuentus pœnitus cessauerit siue solutus sit, tunc consequenter Prælaturæ, Administra-

tiones, Officia, & vno verbo, Iura, ac Tituli extincti sunt, ideſt pænitus cessant, atque adeò nonentis nullæ sũt qualitates, sed Monasteria, & bona eorum vacantia Romanus Pontifex assignare, & donare liberè poteſt quibus ipse voluerit. Nam Iura omnia Pontificia, Cæsarea, omnesque sapientes ita sentiunt, quòd Congregationes iſtæ extinctæ sint, vnde non iterum reuiuiſcunt, & de iure nemini prorſus sunt debita eorum bona, vel si debita, semper tamen dependenter à supręma poteſtate Summi Pontificis. Itaut possit aliis transferre, vel communicare, vel conferre vt sibi placuerit.

Probatur 3. Quia Bona iſta tanquam verè vacantia, & nemini debbita censeri debent, & colligitur in primis ex quadam doctrina Bartholi communiter recepta ab alijs D.D. *in leg.vlt.n.22.§.de Collegijs illicitis, & leg.vlt.§.ſicut, ff. quod cuiuſque Vniuerſitatis*. Vbi ſic inquit: Si Collegia sunt quæ habere possint bona in communi, & nihil in particulari, vti sunt Collegia Religioſorum, in iſtis diſſoluto Collegio, remanent Bona apud Superiorem, vel cui ipſe concesserit. Et ita fuit obseruatum quando fuit destructum Collegium Templariorum per ſummum Pontificem. Sunt etiam Bona vacantia, & ita debẽtur fiſco *lege 1. §.de Iure fiſci* Eamdem doctrinam approbat inter alios Abbas Panormitanus *In cap.Recolentis de ſtatu monacchorum*, & Petrus Ancharanus *in cap.1.de Religioſis Domibus q.4.* & alij ſpecificè loquentes de Religioſorum Collegijs, seù Monaſterijs, quod eis desolutis, bona, quæ in communi, non in particulari posſidebantur, maneant apud Superiorem, vel cui ipſe cõcesserit. Conſtat autem, morte, vel promotione omnium eorum, qui sunt de alio Collegio, vel Conuentu, Communitatem, seù Collegium omninò esse diſſolutum, & extinctum. quia omnia eius membra, ex quibus coaleſcebat, iam non sunt. Ergo omnia bona, & iura eorum deuoluuntur ad Superiorem, scilicet Romanum Pontificem, vt de ijs pro libito diſponat.

Nec dici poteſt quòd in Ius horum bonorum pro monaſterio extincto, ſuccedant aliæ eiusdem ordinis, ſiuè qualita-

litatis personæ, V.G. si sint Religiosi, Illi, qui eiusdem professionis, & Ordinis sint: si Clerici, qui in eodem loco, vel Prouincia Clerici sunt.

Sed coutra hoc fortiùs instauraiur argumentum. Quia licèt verum sit, quòd vbi bona sunt communicabilia intra eumdem Ordinem, seu Religionem, etiam si extinguatur vnus Conuentus, possunt à Superiore talis Conuentus, vel talis Religionis ad alium transferri, sicut poterant si Conuentus non esset extinctus, quia bona illa communicabilia erant, tamen vbi bona sunt diuisa, & independentia de vno Conuentu in alium, vt in præsenti supponimus, non habet Ius vt talia bona quilibet alius Conuentus, vel Collegium talis Ordinis, aut Clerici illius loci, nàm verè non sunt, nec aliquando fuerunt membra talis Collegij, nec habuerunt succesionem in illo: Ergo neque Ius, aut titulum habent ad talia bona, immò licèt non per mortem naturalem, aut promotionem esset extinctum tale Collegium, sed per vim essent mortui, aut extincti, vel spoliati, qui in illo viuebant, adhuc aliis Clericis, aut Religiosiis eiusdẽ Ordinis non poterat competere actio, seu Interdictum illud possesionis recuperandæ, & restitutionis bonorum, quia Interdictum, seu remedium possessorium, vt Beneficium restitutionis non datur, nisi spoliato iniustè, aut Hæredi, aut Successori talis spoliati. *lege 1. §. Deijcitur, & §. Interdictum, §. de vio armata, &c.* At qui reliqui Religiosi, vel Clerici quantumcumque ad eundem Ordinem, aut Prouinciam, aut Ciuitatem pertineant, nunquam fuerunt spoliati, vel eiecti, quia non erant de facto illius Collegii mẽbra, nec Hæredes, aut successores Ipsorum; sed ad aliud Collegium pertinent. Ergo talia bona non debentur ipsis, sed censeri debent extincta talia Monasteria, & eorum bonorum dispositionem deuolui ad Summum Pontificem, qui est Supremus dispensator omnium bonorum ecclesiasticorum, siue illa sint communicabilia, siue incommunicabilia, vt supra latiùs ostendimus. Ac proinde quæ in hoc dnbbio Genuæ ex dolo Tipografi in lucem edito absqqe Auctoris consensu, benigne Lector contraria fortè huic doctri-

næ reperies, præsertim illud de Hebreis, & meretricibus omninò expunge, sicut ego omninò expuncta, ac dempta esse firmiter intendo.

DVBIVM VI.

An Summus Pontifex, Reges, & Principes Christianos sub excommunicationis censura, vt arma, ac bella deponant, & ad veram pacem, concordiamque conuertantur, compellere possit.

COnclusio est affirm. Prob. Potestas sæcularis, seu temporalis Regũ est subordinata potestati spirituali Summi Pontificis: ergo Summus Pontifex potest obligare Reges, etiam sub censura excommunicationis, quando ad finẽ spiritualem conducit, vt Reges lites, & bella ad inuicem deponant, & arma, & exercitus forment contra propugnatores fidei, scilicet contra Hæreticos, ac Turcas. Antecedens antequam probetur, ex quo clarè liquet consequentia, præsupponendum est, potestatem legislatiuam ecclesiasticam potestate Regum ciuili esse digniorem, ac præstantiorem, vt docet D.Th. *opusc.20.de reg.princip.cap.4.* D.Bernard.*lib.4.de consid.*Nazianz.*oratione* 17.D. Ambros. *lib. de dignit. sacerdot. cap.2.* Chrysost.*de Sacerdotio hom.83.& hom.83, in Matth. & hom.3.ad popul.* D.Leo *Epist.23.* hæc autem præstantia non consistit in hoc, quod potestas legislatiua Ecclesiastica sit supernaturalis quoad substantiam, quia hæc est differentia inter potestatem legis latiuam ecclesiasticam, & potestatem absoluendi à peccatis, indulgentias conferendi, & communicandi, & efficiendi sacramenta, ac characterem, & gratiam causandum, quod ista potestas etiam in laico, matrimonij, ac baptismatis sacramenta conficiente, est supernaturalis quoad substantiam: potestas verò legislatiua ecclesiastica quoad substantiã supernaturalis non est, quia si Deus sacramen-

menta,& aliá ad cultum diuinum instituisset supernaturalia & potestatem legislatiuam ecclesiasticam non decreuisset circa illa; vtique communitas, vel Princeps sæcularis,ex naturæ Auctore talem potestatem haberet, vt modum, & regimen circa sacramenta , & cætera supernaturalia determinaret, & nihilominus in Principe sæculari in eo casu supernaturalis non esset.

Potest autem huiusmodi potestas legislatiua ecclesiastica dici, & est aliqualiter supernaturalis: primò, quia de facto á Christo supernaturali Auctore Ecclesiæ collata est, illam Principibus sæcularibus non conferendo.Secundò,hæc potestas supernaturalis est ex parte finis, quia ad finem supernaturalem , idest in ædificationem Corporis Christi , *ad Ephes.*4. totaliter ordinatur. Tertiò, supernaturalis est hæc potestas ex parte materiæ,circa quam obuersatur , quia circa res directè exercetur spirituales. Quartò,est supernaturalis ex parte subiecti , quia sæcularis potestas potest esse in non baptizato, ecclesiastica verò minimè;nec propterea est incerta, quia certitudo de baptismo moralis omnino sufficit: item potestas sæcularis in fœmina potest esse, non verò ecclesiastica (licèt aliqualis potest esse) & quod in contrarium de Ioanne VIII.dicitur, Papam fuisse,& fœminam,fabulosum est: si ergo potestas ecclesiastica his titulis supernaturalis est, sine dubio dignior debet appellari potestate sæculari, quæ est omninò prophana , vt ait Gelasius Papa *Epist. ad Anastasium Imperatorem*, vt refertur, *cap.duo sunt*, *distinct.69.* Et insuper , hanc etiam habet amplitudinis præstantiam, quod per totum Orbem quoad Christi fideles extenditur, cum nulla potestas ciuilis hac gaudeat amplitudine,vt D.Th.*in 2. sent.in fine* notauit . Hanc ecclesiasticæ potestatis amplitudinem Doctores sancti miris exemplis declarauere.Innocent.III.ecclesiasticam Soli,Lunæ verò sæcularem comparauit,vt patet *cap.solitæ de maiorit. & obedien.* Bonifacius VIII.*in Extrauag.de maiorit.& obed.* ecclesiasticā vocat,gladium spiritualem , sæcularem verò , gladium corporalem appellat.idem Bernard. *de consider. lib.*4. Nazianz. *oratione* 17.confirmat.

Hinc

Hinc est, quod Summus Pontifex dicitur Papa, quia est super omnes dignitates. Alex. *cons.72. Videtur. num.12. versu quia idem est summa, quod suprema, qua nihil amplius datur.* refert Tusch. *tom.6. litt.P. concl.40. num.11.* Fuluius Pacianus *de probat. lib.2. cap.28. num.6. &* 8. Duard. *in comment. ad Bullam in Cœna Domini lib.1. cap.4. q.2. nu.17.* Vnde Baldus *cons.388. Si Princeps lib.4.* Papam Principum Principem, ac Dominũ Dominantium meritò appellat, quia primus est super omnes mortales. Zabarel. *consil.137. num.7.* Tusch. *litt.P. concl.40. num.12.* Regnum Orbis, & Vrbis habet. Bellarm. *cont.48. num. 37. &* 38. ob idque forsan corona eius capiti imponitur, quæ triplex nunc est, quam *thiaram* triplici corona deforatã, appellari vulgò Regnum dicit Christoph. Marcellus *lib.1. Rituum ecclesiast. sect.2. cap.3.* Barb. *de iur. eccl. lib.1. cap.2. n.18.* his prænotatis.

Probatur anteced. 1. argum. in princip. positi, scilicet, *quod Potestas ciuilis, seu temporalis Regum, Potestati ecclesiasticæ Summi Pontificis sit subordinata.* Probatur primò authoritate; siquidem hanc sententiam docuit D.Th. 2. *sent. in fine.* Caetan. Apolog. *pro Pontifice cap.13. ad* 8. Soto 4. *dist.25. q.2. art.1.* Victoria *relect.2. de Potest. ecclesiast.* Henric. *quodlib.6. q.3.* Turrecrem. 2. *summ. cap.39. & cap.113.* noster Vualdensis 2. doctrinalis, *cap.76.* Concil. Sinuessanum, vt refert Nicolaus Papa *Epist. ad Michaelem.* Concilium Rom. sub Siluestro *can. vltimo.* Synodus Romana sub Sixto III. *cap.5.* & quinta Synodus generalis sub Simmacho, Concil. Roman. sub Adriano. II. & Synodus generalis *Actione* 10. *cap.21.* & alii, quos refert Salas 1.2. *disp.8. sect.21.* & ratio est, quia Summus Pontifex est summus Pastor, Principes sæculares sunt oues: ergo isti ab illo debent regi, eique esse subiecti. Confirmatur, Ecclesia est vnum corpus, vt patet 1. *ad Corinth.12. & ad Romanos* 12. ergo vnicum debet caput assignari, nempe Papa in tota Ecclesia: ergo Reges cum sint huius mistici corporis membra, ac proinde Ecclesiæ capiti debent esse subordinati, ac subiecti. Nam absolutè temporalia ad spiritualia ordinantur, & non è contra: quapropter temporalia absolutè sub merito non cadunt, nisi quatenus ad spiritualia, & ad vitam æternã

vtilia

vtilia sunt: ergo potestas temporalis, spirituali, & non è cōtra, subordinata est. Vnde vbique Papa, Imperatori; ac Regibus tamquam Ecclesiæ caput, antefertur, ac præest. *cap. venerabilem, de elect.* ac illi Imperatores de facto obediunt, & reuerentur, sicut fecit Federicus I. Imperator, qui partim censuris ecclesiasticis, partim prælijs aduersis fatigatus, ac fractus culpam suam (sicut Principem Catholicū decuit, & oportuit) & agnoscere, ac detestari coactus fuit, atq; Pontificis Alexandri II. pedibus conculcandum sese prostrauit apud Venetos in Sancti Marci Ecclesia, Pontifice voces has edente. *Super aspidem, & Basiliscum ambulabis, & conculcabis Leonem, & Draconem.* refert Boet Epo. *de Regalibus. lib. 1. n.* 20 Hinc sequitur primò, & simul confirmatur præcedens doctrina. Quod si ad finem spiritualem conducat, Papa potest obligare etiam per excommunicationem, principem sæcularem ad defensionem fidei contra hæreticos, & propagationem illius, vt docet August. *Epist. 50. ad Bonifacium, &* 5. *de Ciuit. cap.* 24. Leo *Epist. 75. ad Leonem Augustum.* D. Greg. *lib. 2. Epist. 61. ad Mauritium.* Item potest Papa Principem obligare sæcularem, vt aliquā legem condat, vel aliquam reuocet, prout expediens ad finem supernaturalem iudicauerit: proinde si duæ sint leges contrariæ, altera ciuilis, ecclesiastica altera; per ecclesiasticam ciuilis manet nulla, ac reuocata, vt patet in lege præscriptionis. Non enim debet seruari lex imperatoria de præscriptione, *in Codice de præscriptione,* sed ecclesiastica, *cap. finali de præscriptione.* Si autem ad finem supernaturalem non conducit, Papa sua solùm libertate non potest legem ciuilem annullare, quia potestas ciuilis solùm est ecclesiasticæ subiecta in ordine ad finem supernaturalem. ita D. Bernar. *lib. 1. de consider.*

Sequitur secundò, Papæ potestatem duplicem esse: spiritualem vnam, aliam temporalem: & illa quidem in totum Orbem, hæc verò in statum ditionis Romanæ, quidquid dicat cum alijs Pesantius *de potestate Pontif. disp. 2. & seq.* quamuis indirectè in omnia sæcularia negotia extēdi possit, quādocunque id ad Ecclesiæ quietem conducat, & conseruationem, cui omnia ciuilia subordinantur. Ita tenet Bellarm.

con-

controu.3.lib.5.cap.6. & communiter Theologi plerique Iuris consulti. Nec Bonifacius VIII. *in Extrauag. Vnam sanctam* voluit, Reges, & Principes ecclesiasticæ ditioni, magis quam olim erant, subijcere, sed solùm demonstrare, quod in Ecclesia præter gladium spiritualem sit etiam temporalis, habitu, & indirectè cum expedierit, exercendus: quod postea declarauit Clemens V. *in Extrauag. Meruit.* Potest igitur Pōtifex censurarum gladium intromittere quoties inter magnos principes superiorem in temporalibus non agnoscentes, lis aliqua oriatur, nec in arbitrium conuenire volunt, sed bello, & sanguine Christianitatis pacē turbare; & Principes obedire tenentur. Mòlina *de iustitia tom.1.tract.2. disp.29.* & Mendoza *vol.2.disp.169.sect.2.* §. 13. hinc etiam potest illis committere prælium in infideles, quando vi, & armis fidei prædicatoribus iter occludunt, vt docet Fagundez *in Decal.tom.1.lib.1.cap.33.num.20.* & illorum Regnorum infidelium inuestituram eis concedere, vt Alexander VI. Regibus Castellæ, & Lusitaniæ linea præfixa Indorum oppugnationem, & dominium diuisit. Ait autem Mendoza non posse Ecclesiam mittere ad infideles prędicatores cum exercitu, nec eo titulo posse principes munimenta, & arces in prouincijs illorum exigere, quia hæc ratio prædicandi est contra præscriptum Christi, qui Matth.1. Apostolos mittit, *tamquam oues in medio luporum.* ad experiendum potius, quā ad portandum ferrum, & ignem: Sed placet opinio Suarez *de charit.dispt19.sect.1.num.18.* & aliorum, quod vbi infideles admittere prædicatores blandè, & pacificè admoniti, renuunt, armis cogi possunt. Tenentur enim ipsi soli sequi volentes de rebus spectantibus ad Religionem, quietè, & pacificè audire, ad deliberandum, nū acceptare illā debeant, vel respuere, quod si impiè negent, armis compelli possunt, & obligare Reges fideles ad id præstandum. Victoria *in relect.1.de Indis num.1.* Molina *vbi supra*: ex quibus Corollariis satis apparet, quod potestas ciuilis Regia, Ecclesiasticæ subordinata sit, & quod Sum.Pont. Reges, Principesq; fideles sub censuris cogere posset ad pacē, & tranquillitatē christianam seruandā, vt arma, ac bella deponant, & suo specialiter

summo

sūmo arbitrio discussionem litis, & prætensionum submittant, vel alij bono, ac optimo viro, vt quietè, & sine profusione prodiga, imò barbara, tanta sanguinis, cum tot discriminibus damnationis æternæ pro militum animis, affectatè non expendentes iustum, vel iniustum Principis bellum res, causa, vel lis agatur, vtinam disrumperes Cælos, & descenderes, ò Sancta Pax? vt hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla.

Ex quo clarè deducitur tertiò, quantum à veritate defecit Error Marsilij de Padua, relatus à Turrecremata 4.*summ. part.*2.*cap.*37. asserentis, Papam posse iudicari, puniri, ac deponi ab Imperatore, si in suo officio deficiat: sicut etiam, error Nili *lib.de primatu* dicētis, Papam posse à Cōcilio Episcoporum iudicari: & Caluini 4.*institut. cap.*4.§.19. cum hæreticis huius temporis impiè somniantis, Papam, & Imperatori, & Concilio Episcoporum subditum esse. pro quibus erroribus.

Arguitur 1. In lege veteri potestas sacerdotalis erat regali subiecta: ergo etiam in Ecclesia Romana Catholica, cum eadem sit ratio. Anteced.prob.3.*Reg.*2. vbi Salomon deposuit Abiatar, & loco illius creauit Sadoch, imò ex historijs constat, Papam aliquando ab Imperatore fuisse depositum.

Resp. Aliquos defendisse, etiam in lege veteri, potestatem regiam sacerdotali subiectā fuisse, quia *Leuitici* 4.præcipitur offerri pro sacerdote victima nobilior, quàm pro Rege. vt Theodoretus *q.*1.*in Leuit.* Philo *lib de Victimis*, vbi affert illud *Num.*27. quod ad Pontificis verbum tàm populus, quàm Princeps egredi præcipiebatur, accuratè aduertunt. Sed melius respond. cum D.Th.*opusc.*20.*de Regim.Princip.lib.*1.*c.*14. quem sequitur Abulen.3.*Reg.*1.*quæstione* 28. Bonau.4.*distin.*24. Corduba *lib.*4.*quæst.*1.*arg.*2.§.*ad vltimam*, Victoria *relect.*1.*de potest.Ecclesia* Turrecremata 2.*Summ. cap.* 96.*ad* 4.*obiectionē*. Salas 1.2.*disp.*8,*de legib.sect.*22. In illa lege potestatem Sacerdotalem Regiæ fuisse subiectam, vt colligitur 2.*Paralip.*19. Vbi Iosaphnat præcepit. *Amarias Sacerdos, & Pontifex in omnibus, quæ ad Deum pertinent, præsidebit.* Si autem ratio-

tionem quæras, quare in illa lege sic esset, Respond. fuisse ex illius legis imperfectione, cuius promissiones erant temporales: ac proinde in lege veteri potestas temporais præeminebat: vnde illorum Regnum Sacerdotale nuncupabatur, modò Sacerdotale vocatur Regale 1. Petri 2. *Regale Sacerdotium*; nimirum quia tunc Regnum præminebat, modo præeminet Sacerdotium. Ita D. Hieron. *Epist.* 5. *contra Pelagium*, *&* Epist. 1. *ad Dardanam*. Aug. *q.* 33, *in Num. &* *lib.* 19. *contra Faustum cap.* 31. Nota tamen, quòd nos non asserimus, in lege veteri Regem esse Sacerdote Superiorē, quasi Sacerdotis munera exertere possit; punitur enim Ozias 2. *Paralip.* quia thus adolere voluit, quod Sacerdotis erat offitium, & Reges in materia Doctrinæ, & Religionis pro instructione ad Sacerdotes mittebantur à Deo, vt patet *Denter* 17. Dicitur autem Rex Superior, quia Sacerdos supra Regem iurisdictionem non habebat, sed è contra, propter rationem dictam; & idem in lege naturæ practicabatur, nisi fortè eadem esset persona, Rex, ac Sacerdos. Modò verò in lege Euangelica Sacerdotis potestas, Regia superior est, et si contra factum est ab Imperatoribus, vt in argumento notatur, hoc iniustè, & per iniuriam factum fuit. Arg. 2. Imperator in ordine ad finem temporalem, plenariam habet potestatem. ergo etiam circa ea, quæ ad huiusmodi finem necessaria sunt, sed aliquando spiritualia ad finem temporalem conducunt, sicut & temporalia ad finem spiritualem. Ergo, sicut ob hanc rationem potestas spiritualis sibi temporalem subiicit; ita potestas temporalis subiciet sibi spiritualia, ac personas Ecclesiasticas, in quibus talis potestas residet. Resp. quòd licèt secùndum se, respectu necessitatis, ac connexionis finis temporalis, & spiritualis, ita possit contingere, sicut obiectio desiderat: ex Christi tamen institutione potestas ciuilis Ecclesiasticæ, subiecta est, & non è contra vt in probatione conclusionis ostensum est, ac proinde, Princeps Secularis nullatenus cōcedere potest circa spiritualia legem, etiam in ordine ad temporalia, nisi de Summi Pontificis licentia, cum potestas spiritualis, neque directè, neqne indirectè possit impe-

perari à temporali, inferiora enim corpora in superiora, ea cælestia non agunt.

Ex dictis sequitur euidenter, quantus falsus fuit error Breacii, quem sequutus est Henricus VIII. & Elisabetha Angliæ Reges asserentes potestatem Ecclesiasticam esse apud Reges, & quòd quilibet Rex, sit *P*apa iu Regno suo, & Summus *P*ontifex in terris solùm sibi temporaiitet subditis, potestatem habeat spiritualem, & nullatenus supra alios Reges; quia licèt iu naturæ lege, simul esset potestas Sacerdotalis cum Regali, ac idem esset *R*ex, ac Sacerdos; in lege tamen scripta, altera ab altera separata est, hoc manifestius in lege gratiæ apparet; vbi Christus non Regibus, qui nondum erant conuersi ad fidem; sed Piscatori Petro, ac eius successoribus hanc contulit potestatem, *Ioan. vltimò* dicens: *Pasce oues meas*, quod *Psalmo* 4. prophetatum fuit. *Pro Patribus tuis nati sunt tibi filÿ, constitues eos Principes super omnem terram*. *P*atres vocat Apostolos, filios verò illorum successores, vt latè *ibi* Explicat Hieron. De quibus etiam 1. Corinth. 12. & ad *Ephes.* 4. *Deus posuit in Ecclesia primùm Apostolos, de inde Prophetas, tum Doctores, & Pastores* nullam faciens de Regibus mentionem, sed de aliis à Christo nominatis, quos vt dicitur *Actor.* 20. *Posuit Deus Episcopos regere Ecclesiam Dei*, vt notauit Damasc. *Oratione de Imaginibus*. Videatur D. Ignatius *Epist.* 7 *ad Smirnenses*, Noster D. Cirillus *Hom.* 8. *in Matth.* D. Greg. 14. *moral. cap.* 19. & *lib.* 4. *epist.* 31. *ad Mauritium.* Aug. *psal.* 98. Nicolaus I. *Epist. ad Michaelem Imperatorem*. Gelasius *Epist. ad Anastasium Imperatorem*. Qui luculentissimè tractant, qualiter in lege gratiæ vtramque potestatem Christus Dominus separauerit; & hanc doctrinam ad hæc vsque tempora omnes *P*ontifices, ac Reges, præter Anglicanos, & huius temporis hæreticos, sine vlla hæsitatione, fideliter, ac illibatè receperunt videatur Salas 1.2. *loco supra citato*.

Omnia, & me ipsum iudicio, ac censuræ S. R. E. libentissimè submitto.